

10 godina sa vama

UMHCG

10

godina sa vama

SADRŽAJ

UVOD.....	5
OD IDEJE DO REALIZACIJE.....	7
PROFIL UDRUŽENJA.....	13
Vizija.....	13
Misija.....	13
Ciljevi UMHCG-a.....	13
Unutrašnja organizacija.....	14
Odbor direktora.....	14
Skupština.....	15
Izvršni/na direktor/ica.....	16
PROGRAMI.....	16
PRIZNANJA.....	19
IZDAVAŠTVO.....	19
PROJEKTI.....	19
REALIZOVANI PROJEKTI I AKTIVNOSTI UMHCG-A.....	19
TEKUĆI PROJEKTI I AKTIVNOSTI UMH.....	24
NAŠ RAD KROZ BROJKE.....	25
SPISAK DONATORA.....	26
SARADNJA.....	28
REKLI SU O NAMA.....	29
ČLANOVI I ČLANICE.....	29
ČLANOVI I ČLANICE ODBORA DIREKTORA.....	31
PARTNERI, POJEDINCI I DONATORI.....	34
ZAKLJUČAK.....	38
BIOGRAFIJE KLJUČNIH OSOBA.....	39
SASTAVI ODBORA DIREKTORA.....	42
DODATAK.....	43
IZABRANI PRESS KLIPING.....	44

UVOD

Deset godina sa vama...

Deset godina postojanja Udruženja mladih sa hendičepom Crne Gore, deset godina rada i uspjeha tog istog udruženja. Kao Izvršnoj direktorici Udruženja teško je govoriti o njegovim postignućima, ali sa stanovišta značaja postojanja Udruženja, za osobe s invaliditetom i cijelokupan crnogorski društveni poredak je znatno lakše.

Cilj publikacije pod nazivom „Deset godina sa vama“, jeste da na jednom mjestu objedini, najznačajnije momente, postignuća, rezultate, ostvareno i željeno, pojedince/ke, partnere/ke, donatore i sve ono od čega zavisi opstanak i razvoj Udruženja mladih sa hendičepom Crne Gore.

Uvodeći vas u dokument, koji je pred vama, namjera nam je da vam predstavimo put kojim se razvijalo Udruženje, od osnivačke 2001. godine do danas. Deset godina sa vama pokazuje i bilježi promjene i napredak koji se desio tokom protekle decenije u položaju i životima osoba s invaliditetom.

Sama činjenica da osobama s invaliditetom, od rođenja nijesu pružene jednakе mogućnosti za kvalitetno odrastanje, obrazovanje, zapošljavanje i rad, zdravstvenu i socijalnu zaštitu, porodične i bračne odnose, ... , i cijelokupan društveni život, govori o neophodnosti potrebe za stalnom borbom ove populacije i onih koji se svojim radom i ulaganjem zalažu za njen napredak.

U početnim poglavljima imate priliku da saznate nešto više o samom Udruženju, njegovim ciljevima, viziji i misiji, unutrašnjoj organizaciji, programima koji se kontinuirano sprovode u Udruženju, realizovanim i tekućim projektima, i sl...

Ovdje kratka napomena o tome da Udruženje vode mladi ljudi, spremni i sposobni za promjene, napredak, kako lična, tako i postignuća zajednice i cijelokupne populacije i pokreta osoba s invaliditetom.

Da li je i koliko se sve ove godine vrijedjelo boriti za opstanak, rad i napredovanje i danas govoriti o Udruženju mladih sa hendičepom Crne Gore, kao dijelu javne scene i crnogorskog društva, ostavljamo vama na procjenu na osnovu teksta koji je pred vama već poznatih činjenica o Udruženju.

Marina Vujačić, Izvršna direktorica

10

godina sa vama

OD IDEJE DO REALIZACIJE

Oktobra 2001. godine, u organizaciji Udruženja studenata sa hendikepom – Beograd, održana je prva Međunarodna konferencija studenata sa hendikepom. Učesnici konferencije bili su predstavnici organizacija iz 12 evropskih i vanevropskih zemalja. Glavni cilj konferencije bio je stvaranje internacionalne mreže organizacija koje zastupaju interese mlađih i studenata sa hendikepom.

Crnu Goru, kao jednu od učesnica konferencije, predstavljali su Marijana Mugoša, Zoran Šćekić i Goran Macanović, tadašnji apsolventi Pravnog fakulteta u Podgorici. Rad konferencije je bio veoma intenzivan i bazirao se na visokom stupnju interakcije među učesnicima. Na radionicama koje su bile sastavni dio konferencije obrađivane su studentske teme uz prenošenje iskustava i rješenja iz drugih zemalja. Iznjeta je potreba za postojanjem ovih organizacija na nacionalnom, regionalnom nivou ili na području univerzitetskih centara, kako bi došlo do adekvatne zaštite i predstavljanja prava studenata i drugih mlađih sa svim vrstama invaliditeta.

S obzirom da tada, na području crnogorskog univerziteta, nije postojala organizacija sličnog tipa, njegovi studenti, učesnici u radu konferencije istakli su potrebu i želju za višim stepenom promovisanja i zaštite prava studenata sa invaliditetom u Crnoj Gori. Ova ideja naišla je na iskrenu i snažnu podršku beogradskog udruženja. Od velikog značaja za osnivanje današnjeg Udruženja mlađih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG-a), bila je kvalitetna logistička podrška Udruženja studenata sa hendikepom – Beograd, kao i priključivanje Mreži mlađih i studenata sa hendikepom Srbije i Crne Gore.

Nakon povratka u Crnu Goru, nadahnuti optimizmom, puni energije i entuzijazma troje tadašnjih studenata

Pravnog fakulteta u Podgorici, prionuli su na rad i formiranje Udruženja studenata sa hendikepom Crne Gore (današnje Udruženje mlađih sa hendikepom Crne Gore). Osnivačka Skupština održana je 17. 10. 2001. godine u Novom studentskom domu u Podgorici.

Skupštinu je činilo sedam osnivača i to: Marijana Mugoša, Goran Macanović i Zoran Šćekić, apsolventi Pravnog fakulteta, Predrag Milošević, student Prirodno-matematičkog fakulteta, Rade Andić, pogonski inžinjer mašinstva, Božidar Denda, apsolvent Filozofskog fakulteta i Zagorka Pavićević, studentkinja postdiplomskih studija građansko-pravnih nauka. Dogovoreno je da članstvo čine studenti i drugi mlađi ljudi sa svim vrstama fizičkog, motornog i senzornog invaliditeta, kao i oni bez invaliditeta koji su voljni da učestvuju i sa nama se bore za uključenost osoba s invaliditetom (OSI) u društvo.

Udruženje je rješenjem Ministarstva pravde RCG registrovano 22.10.2001. godine pod rednim brojem 1322.

Do 10. juna 2003. godine organizacija je nosila naziv Udruženje studenata sa hendikepom Crne Gore, kada je Odbor direktora donio odluku o promjeni naziva u Udruženje mlađih sa hendikepom Crne Gore. Ovo je urađeno kako bi se uvažili zahtjevi mlađih sa invaliditetom, koji nijesu studenti, a mlađi su od 35 godina života da postanu njegovi punopravni članovi.

Ideja o osnivanju UMHCG došla je od grupe mlađih ljudi sa kojima sam proveo pregršt divnih trenutaka, naučio mnogo životnih lekcija i imao, generalno, jako pozitivne utiske, tako i da je sama ideja unaprijed nosila predznak pozitivnog. Udruženja i organizacije nisu ništa drugo do ljudi koji se okupljaju u njima i oko njih, a od početka UMHCG je bilo mjesto okupljanja intelektualno radoznalih i kreativnih djevojaka i mladića, tako da postignuti uspjeh ne može da čudi.

Za mene je udruženje primjer moći lične inicijative i vjere u ideju. Od organizacije iz studentske sobe i šačice ljudi koji nisu imali ništa sem viziju, entuzijazam i samopregornost, do moće i čvrste organizacije, koja radi konkretne stvari na rješavanju konkretnih problema i to sve u društvu koje, tada, nije imalo nekog velikog osjećaja za suštinske probleme osoba sa hendikepom.

Predrag Milošević

Sa ove distance, moglo bi se reći da je 2001. godina bila vrlo važna za osobe sa invaliditetom. Rodila se ideja o osnivanju USHCG-a. Možda hrabro, ali čvrsto odlučno ta ideja je il realizovana. U to vrijeme i nije bilo puno organizacija koje su se bavile problemima osoba sa invaliditetom. Sam program, ideja i ciljevi USHCG-a su bili vrlo jasni i usmjereni na potrebe mlađih sa invaliditetom. Tada je bilo lakše "porušiti" sve arhitektonske barijere u poređenju sa promjenom svijesti kod ljudi, da svi imamo iste potrebe.

Već prvim projektima: računarska sala, platforma, prilazne rampe... USHCG je pokazalo da kao mlada organizacija može da ralizuje vrlo ozbiljne projekte. I tako su napravljeni prvi koraci ka uspjehu. Na prvom, malom, jubileju 5 godina postojanja udruženje je pokazalo da je jedno od vodećih organizacija osoba sa invaliditetom. Danas, 10 godina kasnije, čvrsto sam ubijeđen da je ideja o osnivanju udruženja bila ispravna i vrlo sam ponosan zbog toga.

Rade Anđić

U početku bila je to samo ideja, ali smo brzo pristupili realizaciji i tako je prije 10 godina osnovano, tada, Udruženje studenata sa hendikepom. Osnovni cilj bio nam je da olakšamo mlađima studije.

Vjerovala sam da će USH da uspije, ali ne i da će tako brzo postati jedna od vodećih organizacija i zaista u onom periodu, i pored želje da osnujemo udruženje nijesmo znali kako će sve ići, jer prepreke su tada izgledale ozbiljne.

Danas udruženje spada u red vodećih organizacija OSI, koja se najviše bavi problemima mlađih i teži da stvori mogućnosti za njihovo ravnopravno učešće u svim društvenimm dešavanjima. Posebno je značajna pomoć udruženja na polju obrazovanja.

Zagorka Pavićević

DESET NEZABORAVNIH GODINA

Bilo je to nakon ljetnjeg raspusta 2001. godine. Nerazdvojna trojka prijatelja i kolega sa Pravnog fakulteta u Podgorici, Marijana Mugoša, Zoran Šćekić i ja, sređivala je utiske sa odmora. Marijana nam je govorila o impresijama sa putovanja u Beograd, gdje je bila u posjeti našoj školskoj drugarici Snježani Jolić. Ispričala nam je da je Snježa počela da radi u jednoj nevladinoj organizaciji, Udrženju studenata sa hndikepom. Išla je sa njom na posao i tamo upoznala Vlada, Iru, jednog Aca, drugog Aca, Mariju... Bila je oduševljena svim tim ljudima, kao i aktivnostima kojima se bave. Pričali su sa njom da bi trebala da razgovara sa Zokijem i sa mnom o tome da i mi pokrenemo jedno ovakvo Udrženje u Podgorici.

Ubrzo nakon toga dobili smo poziv od USH-a da predstavljamo studente sa hndikepom sa Univerziteta Crne Gore na Međunarodnoj konferenciji koju su organizovali u Beogradu. Tamo smo upoznali ljude iz USH-a, ali i još puno studenata sa hndikepom sa fakulteta u Beogradu. Kao i Maju i Zokiju, tako su i mene oduševili i pobrali sve naše simpatije.

Odmah po povratku krenuli smo u pripreme za osnivanje Udrženja studenata sa hndikepom Crne Gore. Veliki entuzijazam i želja da pokrenemo neke nove ideje, bilo je ono što smo donijeli iz Beograda i prenijeli na naše prijatelje Zag, Rada, Peđu i Božu. Sve je krenulo iz moje studentske sobe gdje smo jedva našli mjesta da svi sjednemo, a inventar koji smo imali su bile, od docimera, pozajmljene šoljice za kafu.

Prijatelji iz Beograda pomogli su naše početno funkcionisanje, tako što su nam praktično na „lijepo oči“ dali izvjesnu sumu novca, sa kojom smo plaćali zakup za našu prvu kancelariju i osnovne kancelarijske troškove. Sve ostalo, kao što su putovanja do Beograda smo sami plaćali i to bez razmišljanja o tome da li je to udar na naš, tada, skromni studentski budžet. Vjerovali smo i znali da će nam se to višestruko vratiti kroz zadovoljstvo postignutim napretkom u životima naših prijatelja sa hndikepom.

Bili smo svjesni da smo na samom početku, pa smo odlučili da malim koracima krenemo u ovu divnu avanturu. Naša prva akcija je bila u školi na Zabjelu, gdje smo organizovali druženje učenika sa studentskim Kulturno-umjetničkim društvom „Kenebek“, a istovremeno promovisali naš početak rada. A onda dolazi, ne baš lakih, skoro godinu dana našeg postojanja. Nailazili smo na dosta nerazumijevanja naših poznanika sa invaliditetom, koji su po inerciji, očekivali da ćemo i mi biti još jedna grupa koja je osnovala nevladinu organizaciju zarad ličnih interesa. Predstavnici ostalih organizacija osoba sa invaliditetom, naročito tzv. tradicionalnih su sa visine razgovarali sa nama i doživljavali nas kao grupu mladih koje niko relevantan u Crnoj Gori neće respektovati. Na našu sreću, ali još više na sreću osoba sa invaliditetom, vrlo brzo se pokazalo da nijesu bili u pravu.

Uz sve to pratili su nas pionirski koraci u pisanju predloga projekata, koje smo tada ne baš vješto pripremali, pa smo na nekoliko konkursa zaredom dobijali negativan odgovor. I baš kad smo počeli, ali samo počeli da brinemo za opstanak Udrženja, pojavio se konkurs jedne američke organizacije, koja se tek pojavljuje u Crnoj Gori i koja traži pet partnera za sprovođenje projekata javnog zastupanja, a koje će ujedno jačati svoje organizacione kapacitete. Odlučili smo da okušamo sreću i skoro sav novac koji smo u tom trenutku imali potrošili smo na plaćanje prevoda projekta

na engleski jezik. I tako bez novca i plaćenim zakupom kancelarije za još par mjeseci unaprijed, otišli smo na ljetnje ferije 2002. godine.

Ispostavilo se da nam je sreća prestala okretati leđa. Naš projekat je dobio pozitivnu ocjenu i izabrani smo za jednog od 5 partnera USAID/ORT-a u Crnoj Gori, a projekat je bio usmjeren na unošenje odredbi u Zakon o visokom obrazovanju, koje će garantovati studentima sa hendičepom jednak mogućnosti u obrazovanju. Od tada počinje naš uspon i ređanje jednog za drugim uspješnih projekata. Rado se sjećam rada na tom projektu. U okviru njega su se dogodili prvi seminari, prva putovanja u inostranstvo, poznanstva puno dragih ljudi, a naročit značaj za mene je imala medijska kampanja, čiji naziv je postao moj životni moto, a glasi NE ODUSTAJEM!

Od samog početka težili smo da budemo inovativni i da radimo nešto što do tada нико nije radio u našoj zajednici i to je nešto po čemu smo bili i ostali prepoznatljivi. Tu je instaliranje softvera za osobe sa oštećenim vidom u računarskoj sali na Pravnom fakultetu koja je postala prva takva u Crnoj Gori. Zatim nastavljamo sa nabavkom i instaliranjem prve hidraulične platforme, postavljene u zgradu Univerziteta Crne Gore, nabavka prvog brajevog štampača, prilagođavanje prilaza studentskom domu i studentskoj menzi, izdavanje prvog vodiča za osobe sa invaliditetom kroz pravne propise Crne Gore, nabavka jednog od prvih dostupnih kombi vozila ... Karakteristika svih projekata da su prvi, prvi, prvi... i sve tako do danas.

Ono što je karakteristično za naš rad, a što je čini mi se značajnije od same inovativnosti je ogromna količina pozitivne energije kojom smo zračili i zračimo, neograničeno povjerenje jednih u druge i velika odgovornost u radu. Skup pozitivne energije kojom smo zračili, mi koji smo činili prvi tim, je doveo do stvaranja jednog svojevrsnog magneta pozitivnosti koji je polako počeo privlačiti nove ljudi, koji dijele sve naše vrijednosti i svojom pozitivnom energijom jačaju taj naš magnet.

Prvo nam se pridružio Milan, koji nije imao znanja i iskustva u radu nevladinih organizacija, ali njegova ogromna želja i posvećenost je za veoma kratko vrijeme od njega stvorila sjajnog aktivistu za prava osoba sa invaliditetom. Ubrzo je došao na poziciju Program menadžera, a zatim i na mjesto Izvršnog direktora..

Iako smo se Maja, Zoki i ja zaposlili u struci, to se nije negativno osjetilo u radu udruženja. Naprotiv! Milan je nastavio sa, čini mi se, još većim entuzijazmom. Postizani su veliki uspjesi u radu, a Udruženje je izgrađeno u jednu od najjačih organizacija osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori. Imao je veliku podršku svog menadžerskog tima, sačinjenog od osoba koje je privukao naš „magnet pozitivnosti“. Moram pomenuti Milorada, Mariju, Velibora, Bojanu, a od nedavno i Marinu koji imaju veliku zaslugu za sve postignute uspjehe.

Siguran sam da će Udruženje sa Marinom na poziciji Izvršne direktorice nastaviti sa jačanjem sopstvenih kapaciteta i realizacijom još puno inovativnih projekata koji će doprinijeti poboljšanju kvaliteta života osoba sa invaliditetom u našoj državi. Duboko sam uvjeren da će dosadašnji i budući rezultati rada Udruženja dati veliki doprinos u stvaranju DRUŠTVA BEZ BARIJERA ZA MLADE SA HENDIKEPOM, a što je naša vizija od samog osnivanja.

Goran Macanović

UMHCG - NADVISILO VIZIJU I SANJARENJA

Oktobar - 2001. godina. Zaga, Zoran, Rade, Peđa, Goran i ja, upisujemo se u listu osnivača UMHCG-a. Osnivači nijesu bile samo osobe s invaliditetom, već i naši prijatelji, koji žive sa nama, prihvataju nas sa svim osobenostima - kvalitetima i nedostacima, i lično doprinose oblikovanju društva po mjeri svih koji mu pripadaju. I tад sam sanjarila o društvu bez barijera, otvorenom i tolerantnom za sve individualitete i sve što odstupa od prosjeka, sve što nije "uobičajeno i normalno". Dok smo pisali taj prvi statut Udruženja, u sobi broj IV studentskog doma u Podgorici, osjećala sam radost, ali u isto vrijeme i strepnu da li će to sjeme klijati, olistati, imati plodova?! Strahovi, sumnje, nevjericice... Ali ubrzo, sve je to nestalo, istopilo se, kroz timski duh i zajedničke napore, a pretocilo se u postignuća i uspjehe. Do danas, mnogo čvrstih barijera oborenog je, mnogo slova uveličano ili pretvoreno u zvuk i gestove, ali barijere i stigme u našem društvu, meni se čini, kao da su samo okrznute i da će u budućem periodu i radu Udruženja, trebati još puno truda i istrajnosti.

To prvo radno iskustvo i praktična znanja koja sam dobila kroz rad u Udruženju, smatram jako dragocjenim, jer je to uticalo na podizanje stepena samopouzdanja, samopoštovanja i potpunog sagledavanja svojih mogućnosti. Pored brojnih problema, finansijske oskudice za planirane aktivnosti, vremena koje je trebalo da prođe da nas druge NVO prihvate i prepoznaju, kao organizaciju koja je vrijedna postojanja (od osnivanja, pa do maja 2004-e godine) i drugih sivih dana i momenata, meni je to bilo najljepše radno angažovanje, a odlasku na posao sam se radovala baš kao dijete obdaništu i žurno hitala ka svom radnom stolu. Svaku žutu minutu, mi smo često bojili šalama i uz lelujanje smijeha, zajedničke dogovore, strpljenje i istrajnost, uvijek nekako pronalazili dobra rješenja i povoljne ishode. Mozda ću zazvučati hvalisavo i gordo, ali svaki menadžmentski tim do danas, krasilo je zajedništvo, timski duh, dopunjavanje i dobra koordinacija, a te, kao neke pozicije i zvanja, to je više bilo u cilju zadovoljavanja forme i poštovanja organizacionih procedura. I zato je taj skladan odnos i združeni rad, bez nametanja autoriteta trenutne pozicije onih koji su zvanično vodili UMHCG, doveo do toga da se energije često mijenjaju, da se obnavljaju mlađošću i novim idejama, da je jedna ista osoba počastovana samo jednom da bude na čelu Udruženja i baš zato svi mi ostajemo prijatelji i sa radošću prepuštamo svoje pozicije drugima. Još jedna od vrijednosti, koju baštini UMHCG, jeste bezrezervna borba za prava OSI, za jednak tretman u društvu i dostizanje istih startnih pozicija za sve. Baš zato je Udruženje mnogima oslonac i utočište kad zatreba, kreativna radionica i mjesto gdje se slobodno može reći i sprovesti nova ideja, gdje se može istaći i uvažiti kritički stav i mišljenje, organizacija od koje se očekuje i dobija potpuna podrška za ugroženo pravo i jedna od rijetkih organizacija koja ne pliva u moru udvorišta, slavoljublja, ličnih interesa i koristoljublja. Takav odnos i odabrani put ka zadatim ciljevima, često se učine kao prepreka i nešto što traži više energije i usporava razvoj UMHCG-a, ali su temelji takvog rada izuzetno snažni, bez mrlja i pukotina. Iako ne vjerujem da moje zadovoljstvo i pohvale mogu uticati na dalji razvoj Udruženja, pomalo se plašim da izustim, da je Udruženje danas, nadvisilo moju viziju i sanjarenja s kraja te davne 2001. godine. Osjećam se ponosno i privilegovano, što sam i ja imala priliku da ugradim po koji kamenčić u to snažno, svjetlo zdanje.

Marijana Mugoša-Šćekić

LET U BOLJU BUDUĆNOST

Prvi oktobar 1997 godine, prelijep sunčani dan u Podgorici. Tri brucoša pravnog fakulteta sa koferima punim nade, strepnje i neiskustva tražili su stan, nijesu ni razmišljali gdje će te noći ako ga ne nađu. Trudili su se da ne misle o tome šta ih sve čeka i čvrsto stezali plave indexe, svoje karte za let u bolju budućnost.

Sve ovo bi bila uobičajena slika svakog prvog oktobra u Podgorici da jedan od ova tri brucoša nije bio u kolicima, a drugo dvoje osobe oštećenog vida. Nijesu ni znali kako je teško u tadašnjoj Crnoj Gori studirati ako si osoba sa hendikepom. Na svakom koraku ih je čekala prepreka. Nepristupačan dom, fakultet, literatura, grad... da bi bili ravnopravni morali su biti bolji od drugih.

Od toga dana pa do 22. oktobra 2001 godine popeli su se uz hiljade stepenica, na glas pročitali/preslušali na hiljade stranica, mnogo puta pali i isto toliko puta ustajali, jači i odlučniji. Sada su to već bili preklijeni borci životnih bitaka i poželjeli su da pomognu mladim ljudima koji kreću na put koji su oni prešli, koji tek treba da biju bitke koje su oni vojevali, koji tek treba da uzmu karte za let u bolju budućnost. U želji da im taj put olakšaju, sa nekoliko prijatelja su posijali klicu novog stava, borbenosti, drskosti.

Deset godina je prošlo od tada, deset godina je ta klica rasla i razvijala se, deset godina je odolijevala suši i vjetrovima. Puno je ljudi pomoglo da ta klica pusti duboke korijene. Mnogo uglednih ljudi iz crnogorskog društva je nesebično ugradilo sebe u stvaranje jedne nove ideje, jednog novog pogleda na svijet. Danas se ona toliko razgranala da je ništa više ne može sasušiti.

Davno su osnivače naslijedili mlađi, bolji i pametniji, koji uvijek znaju šta hoće i kako to da ostvare. Oni su ideje uobličili, dali im krila, udahnuli im novi sjaj i još žustrije krenuli ka cilju. Bilo je lijepo sve ove godine gledati te mlade ljude kako se bore za svoje ideale, kako još srčanije, jače i strasnije brane i nadograđuju ono što osnivači postaviše kao temelj.

I njih će zamijeniti mlađi, bolji i pametniji koji će dio svoje mladosti darivati težnji da društvo bude humanije i bolje. Tako će UMH uvijek ostati besmrтан jer će mu nove i nove generacije svojom mlađošću udahnjivati novi život.

Lijepo je danas znati da si bio dio nečeg tako velikog, da si bio dio tima koji pobjeđuje. I ponosan je pisac ovih redova što je imao čast da sa takvim ljudima dijeli iste ideje i bori se na istoj strani.

Zoran Šćekić

PROFIL UDRUŽENJA

Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore je nevladina, neprofitna organizacija, posvećena pružanju podrške, mogućnosti i programa u cilju jačanja ličnog, obrazovnog i profesionalnog razvoja mladih sa hendikepom. Udrženje okuplja mlade i studente sa svim vrstama fizičkog, senzornog i motornog invaliditeta (cross-disability pristup), kao i ostale mlade ljudi bez invaliditeta koji su voljni da učestvuju u formiranju inkluzivnijeg društva.

Bavi se pružanjem psihosocijalne podrške, stvaranjem uslova za inkluzivno obrazovanje, podsticanjem mladih sa hendikepom za sticanje visokog obrazovanja, inicijativama za odgovarajuća legislativna rješenja, podizanjem svijesti društva i drugim aktivnostima.

U svom radu rukovodimo se modelom zasnovanim na ljudskim pravima.

Vizija UMHCG je:

Za mlade sa hendikepom, bez barijera!

Misija UMHCG je:

UMHCG promoviše ravnopravan položaj mladih sa fizičkim, motornim i senzornim hendikepom u društvu kroz inicijative za uspostavljanje zakonskog, obrazovnog, kulturnog i socijalnog okvira koji to omogućava.

Ciljevi UMHCG su:

- Podsticanje uključenja lica sa hendikepom u sve segmente društvenog i ekonomskog života, a naročito u oblasti obrazovanja i zapošljavanja;
- Priprema i razvoj sposobnosti i interesovanja mladih sa hendikepom u osnovnim i srednjim školama u cilju sticanja visokog obrazovanja, kao i školovanje preko interneta;
- Okupljanje i informisanje mladih sa hendikepom o njihovim pravima i potrebama;
- Angažovanje na ostvarivanju osnovnih građanskih i ljudskih prava mladih sa hendikepom;
- Podsticanje i sprovođenje aktivnosti koje ističu sposobnosti mladih sa hendikepom i doprinose razvijanju potencijala i jačanju njihove ličnosti;
- Angažovanje na stvaranju uslova za organizovanje servisa personalnih asistenata za mlađe sa hendikepom;
- Uticaj na stvaranje pravilnih stavova u društvu u odnosu na potrebe, prava i potencijal mladih sa hendikepom;
- Angažovanje na obezbjeđivanju osnovnih uslova u svim institucijama obrazovnog sistema za sve mlađe sa hendikepom;
- Saradnja sa drugim međunarodnim i nacionalnim organizacijama mladih sa hendikepom i ostalim NVO.

Ciljeve i zadatke Udruženje ostvaruje preko sljedećih djelatnosti:

- saradnjom sa obrazovnim institucijama u cilju stvaranja boljih uslova na polju obrazovanja za mlade sa hendikepom;
- pokretanje i sprovođenje inicijativa za promjenu zakonske regulative koja se tiče mlađih sa hendikepom;
- saradnjom i koordinacijom rada sa drugim organizacijama u zemlji i inostranstvu sa srodnim ciljevima;
- organizovanjem savjetovanja, simpozijuma, seminara i predavanja o samostalnom životu lica sa hendikepom i odgovarajuće obuke i treninga;
- organizovanjem i učešćem u razmjenama i studijskim posjetama sa drugim udruženjima sa sličnim ciljevima;
- angažovanjem oko stvaranja pristupačne životne sredine, uključujući i uklanjanje arhitektonskih barijera;
- angažovanjem oko prilagođavanja sredstava javnog saobraćaja potrebama lica sa hendikepom;
- izdavanjem odgovarajućih publikacija i saradnjom sa sredstvima javnog informisanja,
- saradnjom sa društvenim, stručnim i drugim organizacijama, zajednicama, kao i ostalim pravnim licima;
- Jačanjem unutrašnjih potencijala Organizacije;
- Udruženje može, radi informisanja članstva i javnosti o svom radu, pravima i potrebama mlađih sa hendikepom, osnovati elektronske i štampane medije;
- Ostalim aktivnostima u skladu sa Zakonom i Statutom kojima se doprinosi poboljšanju položaja mlađih sa hendikepom.

Unutrašnja organizacija

Prema odredbama Statuta organi UMHCG-a su:

- Odbor direktora,
- Skupština - ima savjetodavnu ulogu
- Izvršni/a direktor/ica.

Izvršni/a direktor/ica se nalazi na čelu menadžerskog tima koji još čine:

- Program menadžer,
- Finansijski menadžer i
- Poslovni(a sekretar/ica).

Udruženje ima i drugo osoblje koje čine osobe angažovane po projektima.

Odbor direktora

Prema Statutu Udruženja mlađih sa hendikepom Crne Gore Odbor direktora je najviši organ odlučivanja. Ovaj organ ima najmanje deset članova/ica koji se biraju iz redova profesionalaca/stručnjaka iz pojedinih oblasti, a zainteresovani su za ostvarivanje misije Organizacije.

Odbor direktora obezbeđuje generalno rukovođenje, kontrolu i menadžment Organizacije.

Nadležnosti Odbora direktora:

- donosi Statut Udruženja;
- bira i razrješava Izvršnog/u direktora/icu;
- vrši kontrolu nad finansijskim poslovanjem;
- donosi dugoročne planove rada udruženja i vrši kontrolu nad njihovim sprovođenjem;
- pomaže u posredovanju i pronalaženju izvora sredstava;
- predstavlja udruženje u javnosti i radi na podizanju ugleda udruženja;
- vrši i druge nadležnosti u skladu sa Statutom i međunarodnim standardima.

Članovi/ce Odbora direktora se biraju na period od tri godine. Mandat izabranih članova/ca Odbora počinje danom održavanja godišnjeg sastanka Odbora direktora.

Ono što karakteriše Odbor direktora UMHCG-a jeste visok stepen entuzijazma i posvećenosti Udruženju.
Odbor direktora Udruženja čine:

- Goran Macanović, predsjednik
- Angelina Nada - Radović,
- Marijana Mugoša,
- Marjan Marjanović,
- Marina Jočić,
- Nenad Koprivica,
- Vjera Begović - Radović,
- Richard Đuričić,
- Zagorka Pavićević i
- Zoran Šćekić.

Skupština

Skupština ima savjetodavnu ulogu i čine je svi punoljetni članovi, dok udruženje ima ispod 50 članova. Kad udruženje dostigne broj članova veći od 50 onda se biraju delegati i to na svakih 5 članova 1 delegat.

Skupština može punovažno odlučivati, ako sjednici prisustvuje više od polovine od ukupnog broja njenih članova. Odluke se donose nadpolovičnom većinom glasova prisutnih članova, ukoliko statutom nije predviđeno drugačije.

Nadležnosti Skupštine Udruženja:

- Daje smjernice i opšta uputstva za rad udruženja;
- Bira i razrješava Predsjednika skupštine;
- Daje preporuke Odboru direktora za izmjene i dopune Statuta;
- Predlaže Odboru direktora da doneše odluku o prestanku rada udruženja;
- Daje predlog Odboru direktora o raspolaganju imovinom udruženja u slučaju prestanka rada;
- Odlučuje o isključenju članova/ica.

Mandat predsjednika skupštine traje četiri godine.

Izvršni/a direktor/ica

Izvršni/a direktor/ica udruženja :

- je odgovoran/na za menadžment i rukovođenje organizacijom;
- Predstavlja i zastupa udruženje;
- Potpisuje opšte akte udruženja;
- Priprema materijale za sjednice organa udruženja, brine o sprovodenju njihovih akata i priprema izvještaje o radu udruženja;
- Vodi proceduru prijema novih članova;
- Vrši druge poslove i zadatke, koje mu povjeri Odbor direktora.

Izvršni/a direktor/ica može biti samo osoba s invaliditetom.

Mandat Izvršnog/e direktora/ice traje četiri godine, s tim da isti ne može biti biran dva puta uzastopno.

Odbor direktora može razriješiti dužnosti Izvršnog/e direktora/ice i prije isteka mandata.

PROGRAMI

Program za obrazovanje

Program za obrazovanje je zasnovan na cilju obezbjeđivanja, poboljšanja uslova i podsticanja mladih s invaliditetom za sticanje visokog obrazovanja. Program se sprovodi od osnivanja udruženja. Ovaj program obuhvata Studentski servis, praćenje i predlaganje izmjena legislative, pokretanje inicijativa za prilagođavanje obrazovnih institucija. Pored navedenih aktivnosti Udruženje kontinuirano sprovodi edukativne aktivnosti i istraživanja o položaju i uslovima za obrazovanje osoba s invaliditetom.

Radi kvalitetnije implementacije programa za obrazovanje Udruženje sarađuje sa nadležnim ministarstvima, obrazovnim institucijama i drugim pojedincima bitnim za ovu oblast.

U okviru ovog programa realizujemo i realizovali smo sljedeće aktivnosti:

- Studentski servis;
- Računarska sala na pravnom fakultetu;
- Ne odustajem;
- Fakultet za sve;
- Promocija visokog inkluzivnog obrazovanja u Jugo-Istočnoj Evropi;
- Promocija inkluzivnog obrazovanja u Srbiji i Crnoj Gori;
- Ka inkviziji u srednjem obrazovanju;
- Dostupni udžbenici – izjednačene mogućnosti.

Program servisa podrške

Program za školovanje i dodjelu pasa vodiča/pomagača

Program servisa podrške zasnovan je na cilju ostvarivanja veće samostalnosti mladih s invaliditetom. U okviru programa servisa podrške trenutno se sprovodi program za školovanje i dodjelu pasa vodiča/pomagača, koji je započeo projektom „Pas kao vodič ili pomagač“ 2006. godine.

Projekat je obuhvatio potpisivanje petogodišnjeg Sporazuma o saradnji i školovanju pasa vodiča i pomagača za korisnike/ce u Crnoj Gori sa Udrugom za školovanje pasa vodiča i mobilitet iz Hrvatske, 2. aprila 2007. godine. Sporazum ima mogućnost produženja. UMHCG prikuplja sredstva i sprovodi kampanje koje imaju za cilj podizanje svijesti građanstva o mogućnostima ovih pasa, o pravima koja se odnose na korisnike/ce pasa asistenata, podstiču OSI na samostalno kretanje i veći stepen mobilnosti u svakodnevnom životu, što sve ima za krajnji cilj njihovu kvalitetniju integraciju u redovne društvene tokove.

U sklopu aktivnosti sprovedenih ovim programom korisnicima/cama iz Crne Gore su dodijeljena dva psa vodiča i jedan pas pomagač. Xena i Jan su psi vodiči, dok je Luna pas pomagač.

Pošto UMHCG realizuje ovaj program za našu zemlju, te pomaže zainteresovanim osobama da uđu u proces za dodjelu psa vodiča ili pomagača, punoljetna osoba, crnogorski državljanin/državljanica najprije mora ispuniti prijavni formular za psa vodiča ili formular za psa pomagača.

Nakon što se eventualni, budući korisnik/ca prijavi za dobijanje psa, pristupa se detaljnomy testiranju i sveobuhvatnom razgovoru sa instruktorima iz Centra za rehabilitaciju ‘SILVER’ iz Zagreba, koji se između ostalog, bavi i odgojem i školovanjem ovih pasa.

Pravni program i antidiskriminacija

Pravni program i antidiskriminacija zasnovan je na cilju promocije i zaštite ljudskih prava osoba s invaliditetom.

Program se sprovodi od 2004. godine, a u okviru njega se organizuje savjetovanje, vrši monitoring prava osoba s invaliditetom i pisanje izvještaja, izdaju publikacije, odraduju edukacije i treninzi, održava škola o ljudskim pravima osoba s invaliditetom i mnoge druge aktivnosti u okviru projekata:

- „Pravno savjetovalište“,
- „Hendikep je pitanje ljudskih prava“ i
- „Monitoring i edukacija o pravima osoba s invaliditetom“.

Osim projekata Udruženje u okviru ovog programa aktivno pruža podršku u ostvarivanju prava i zaštiti od diskriminacije članova/ica (Marijane Mugoše, Andrije Samardžića).

U okviru pravnog programa i antidiskriminacije Udruženje aktivno vrši monitoring donošenja i implementacije zakona i drugih propisa i u skladu sa tim vrši uticaj na izmjene i dopune određenih zakonskih rješenja.

Program ličnog osnaživanja OSI

Program ličnog osnaživanja osoba s invaliditetom uključuje organizovanje radionica, seminara, ljetnjih škola, otvorenih dana, psihološkog savjetovanja, a sprovodi se od 2007. godine. U okviru ovog programa realizovani su projekti:

- Psihosocijalna i pravna podrška;
- Ljetnja škola;
- Otvoreni dan.

Program za zapošljavanje

Program za zapošljavanje zasnovan je na cilju stvaranja mogućnosti i povećanja broja zaposlenih osoba s invaliditetom. Sprovodi se od 2004. godine, realizacijom mrežnog projekta: „Osnaživanje mladih sa hendikepom za zapošljavanje“ u saradnji sa Udruženjem studenata sa hendikepom iz Beograda. Osim ovog, realizovan je i projekat: „Siguran put do radnog mesta“.

Program za pristupačnost

Program za pristupačnost zasnovan je na cilju podsticanja na ukljanjanje arhitektonskih barijera. Sprovođenje programa započeto je projektom: „Fakultet za sve“ 2004. godine, a nastavljeno projektom: „Podižem glas - rušim barijere“ 2005. godine. Nakon ovih projekata u okviru programa za pristupačnost, Udruženje je nastavilo sa inicijativama za prilagođavanje institucija i objekata, prvenstveno obrazovnih.

Volonterski program

Volonterski servis

Udruženje od svog osnivanja uključuje volontere/ke u svoje aktivnosti. Ukupan broj volontera/ki je 37. Angažovani su u različitim akcijama podizanja svijesti građana o pitanjima invaliditeta i promocije servisa koje Udruženje pruža: dijeljenje promotivnog materijala, rad na info-štandovima, prikupljanje donacija građana/ki, učešće na simulatorima barijera sa kojima se susreću studenti sa hendikepom itd. Isto tako neki od njih konstantno daju podršku Udruženju pružajući pomoć u organizaciji raznih aktivnosti kroz usluge prevođenja, učešća na edukativnim radionicama, servisiranja računarske opreme i sl.

2009. godine u Udruženje je došla francuska volonterka Saidra Bendaoud koja je inicirala da se Udruženje angažuje i na međunarodnom nivou po pitanju volonterizma. U okviru programa Evropske Unije posvećenog aktivnom učešću mladih – Mladi u akciji, Udruženje je kao partner učestvovalo na brojnim treninzima, aktivnostima izgradnje partnerstava i jednoj omladinskoj razmjeni.

Udruženje je od 15.07.2010. godine akreditovano za slanje, primanje i koordinaciju projekata u okviru Evropskog volonterskog servisa.

Priznanja

Kao dokaz kvaliteta našeg rada tu je ERSTE Nagrada za socijalnu integraciju koju smo dobili za projekat: „Pas kao vodič ili pomagač“ 2009. godine.

Izdavaštvo

U sklopu svojih aktivnosti Udruženje nastoji da podigne nivo svijesti javnosti, a i samih osoba s invaliditetom o njihovim pravima i mogućnostima, te na taj način doprinese njihovoj inkluziji u svakodnevni društveni život. U tom smislu oformljen je časopis Disabilityinfo, koji na moderan, a nekada i šaljiv način promoviše ravnopravnost osoba s invaliditetom. Osim toga, Udruženje izdaje i druge publikacije pomoću kojih pokušava da utiče na veći nivo poštovanja i ostvarivanja prava osoba s invaliditetom.

Kao savremeni vid izdavaštva Udruženje je u saradnji sa Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije, pokrenulo portal za osobe s invaliditetom - disabilityinfo.me.

PROJEKTI

Realizovani projekti i aktivnosti

Gdje ste parkirali svoju savjest? (2002)

Projekat "Gdje ste parkirali svoju savjest" je protest protiv nepropisnog parkiranja, koje je prepreka nesmetanom kretanju osoba sa invaliditetom, a naročito onih koji koriste kolica ili neko drugo pomagalo pri kretanju. Projekat je realizovan na nivou Mreže mladih i studenata sa hendiķepom SCG, a podržan je od Kanadske Ambasade.

Literatura za sve (2002)

Cilj ovog projekta, koji je realizovan u saradnji sa Novosadskim udruženjem studenata sa hendiķepom (danas Udruženje studenata sa invaliditetom) bio je da se anketiranjem srednjoškolaca i studenata oštećenog vida dođe do relevantnih podataka o tehnikama u kojima bi udžbenička literatura u buduće trebala da postoji. Projekat je obuhvatio razgovore sa predstvincima obrazovnih institucija u kojima se školuju ove osobe i anketiranje srednjoškolaca i studenata oštećenog vida.

S ljubavlju čovjek, čovjeku (2002)

Ova aktivnost je obuhvatila organizovanje humanitarne predstave u saradnji sa Kulturno Umjetničkim Društvom Ken-ebek. Ukupan prihod sa ove predstave bio je namijenjen za organizovanje maturske ekskurzije učenika Zavod za školovanje i profesionalnu rehabilitaciju invalidne djece i omladine u Podgorici. Predstava je održana u Domu Vojske, a sve ulaznice su bile rasprodane.

Bojama vedrine kroz mozaik života (2002)

Likovna izložba na kojoj su izlagale mlade slikarke sa invaliditetom, Radojka Ujkić i Majda Mučić, organizovana u saradnji sa IRD-om i galerijom "Most". Izložbu je otvorio naš istaknuti slikar Tiho Vujović. Cilj je bio predstaviti kreativnost naših članova i njihove umjetničke sposobnosti. Veliki broj posjetilaca kao i medijska zastupljenost najbolje govore o uspješnosti ove izložbe.

Projekat Javnog zastupanja - Ne odustajem (2002 - 2003)

Ovaj projekat bio je zasnovan na saradnji UMHC-a sa USAID/ORT-om kroz MAP (Montenegro Advocacy Program - Crnogorski program javnog zastupanja). Ovim projektom reorganizovana je struktura i sastav organa Udruženja, uvedene su politike i procedure u skladu sa međunarodnim standardima, stvoren je jedinstven sistem finansijskog menadžmenta, kroz brojne edukativne treninge, seminare i studijska putovanja. Nakon stručne i tehničke pomoći, koja se odnosila na prvu fazu projekta, Udruženje je iniciralo legislative promjene Zakona o visokom obrazovanju, koje se odnose na ravnopravan status i adekvatne uslove za sticanje visokog obrazovanja studenata s invaliditetom u Crnoj Gori i realizovalo istoimenu medijsku kampanju.

Adaptacija računarske sale na Pravnom fakultetu (2003)

Instaliranjem govornih softvera za studente sa oštećenjem vida i nabavkom dodatne opreme adaptirali smo računarsku salu na Pravnom fakultetu u Podgorici. Projekat su finansijski podržali Pravni fakultet i marketing služba dnevnog lista Pobjeda.

Rolo vrata na ulazu u Studentski dom (2003)

Projekat je obuhvatio postavljanje rolo vrata sa daljinskim otvaranjem na ulazu Novog studentskog doma u Podgorici, koji je adaptiran za stanare/ke doma koji su korisnici invalidskih kolica. Izvođač radova je bilo preduzeće »Aragana«, a finansijer JU Studentski dom.

Fakultet za sve (2004 - 2005)

Projekat »Fakultet za sve« obuhvatio je nabavku i instalaciju stepenišnog lifta za studente koji koriste kolica ili se otežano kreću, izgradnju pristupne rampe na glavnom ulazu Univerziteta i medijsku kampanju čiji je cilj bio da ohrabri mlađe ljude sa invaliditetom da upišu fakultet. Ovaj projekat je rezultat saradnje Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore i Odbora građana, a donatori su bili: Republika Crna Gora, Opportunity bank, a najveće učešće dao je USAID preko svog programa Revitalizacija zajednice kroz demokratsko djelovanje koji je u južnom i centralnom dijelu Crne Gore sprovodio IRD.

Osnaživanje mladih sa hendikepom za zapošljavanje (2004)

Projekat je sproveden (februar – jul 2004.) u tri univerzitska centra – Beogradu, Nišu i Podgorici, uz podršku Kanadske ambasade (CIDA). Osnovni cilj ovog projekta bio je osnaživanje mladih s invaliditetom za zapošljavanje. U okviru ovog projekta Udruženje je organizovalo tri osnovna kursa računara, dva napredna (MS Access) i dva osnovna kursa engleskog jezika. Kurseve je prošlo oko 40 mladih sa invaliditetom.

Pravno savjetovalište (2004-2005)

Projekat «Pravno savjetovalište» podržao je američki Konzulat u Podgorici, kroz Program malih grantova demokratske komisije. U okviru ovog projekta pružane su besplatne informacije o pravima koja pripadaju osobama s invaliditetom, kao i o načinu na koji mogu ostvariti pojedino pravo, takođe, odštampana je i publikacija «Vodič za osobe sa hendikepom kroz pravni sistem Crne Gore».

Konferencija organizacija osoba s invaliditetom (2004)

U saradnji sa Savezom Udruženja roditelja djece sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa", Udruženje je organizovalo Prvu konferenciju organizacija osoba sa hendikepom, koja je održana 27. i 28. novembra 2004. u Hotelu "Onogošt" u Nikšiću. Učešće na konferenciji uzeli su predstavnici 18 organizacija osoba s invaliditetom. Na konferenciji je dogovorenog formiranje Mreže organizacija osoba sa invaliditetom, kao i Mailing liste organizacija, u cilju pospješivanja

međusobne saradnje. Takođe, postignuta je saglasnost da se ubuduće koristi termin "osoba sa invaliditetom" ili "osoba sa hendikepom".

Promocija inkluzivnog visokog obrazovanja u jugoistočnoj Evropi (2004-2011)

Ovaj projekat je sproveden na osam državnih univerziteta u četiri zemlje regiona: Srbija (2), Moldavija (3), Makedonija (2) i Crna Gora (1) u periodu od decembra 2004. do marta 2011. godine. Projekat je obuhvatio: Zajedničko istraživanje o položaju studenata sa invaliditetom na Univerzitetima i analizu legislative i politike o studentima sa invaliditetom, praćenu zahtjevima za promjenu politika. Kao dio ovih aktivnosti Udruženje je sproveo istraživanje o položaju studenata sa invaliditetom na Univerzitetu Crne Gore, kao i istraživanje o stavovima nastavnog i nenastavnog osoblja o studentima s invaliditetom, analizu legislative koja se odnosi na visoko obrazovanje. Projekat je obilježila kampanja „Ravnopravni u obrazovanju“ u okviru koje su štampani posteri i drugi promotivni materijali, snimljeni spotovi i organizovani okrugli stolovi, radionice, info-štandovi i slično.

Ovaj projekat finansiran je od strane Instituta za Otvoreno Društvo iz Budimpešte, kroz Program podrške visokom obrazovanju (Higher Education Support Program).

Podižem glas-rušim barijere (2005)

Projekat «Podižem glas – rušim barijere» finansiran od strane Share See-a, obuhvatio je: Evidentiranje objekata koji su nedostupni osobama sa invaliditetom i pokretanje inicijative u cilju njihovog prilagođavanja, lobiranje kod privatnih preduzetnika i društvenih institucija za postavljanje rampi i ostalih pomoćnih pristupa za osobe sa invaliditetom, lobiranje u cilju pooštravanja sankcija za investitore koji ne poštuju Zakon o gradnji objekata, kao i medijsku kampanju.

Brajeva štamparija – korak ka samofinansiranju (2005-2007)

Pokrenut s ciljem uspostavljanja dugoročnog samofinansiranja organizacije. Ovaj projekat obezbijedio je nabavku Brajevog štampača i pružanje usluga štampanja na Brajevom pismu. Finansiran je od strane USAID/ORT-a i Norveške Ambasade u Beogradu.

Učenje stranih jezika – siguran put do radnog mjesta (2005-2008)

Projekat je obuhvatio pohađanje nastave desetočlane grupe mladih sa hendikepom i polaganje ispita kroz programe Oksford i Kembridž, pri Institutu za strane jezike. U toku sprovođenja projekta grupa je prošla kurs od trećeg do sedmog stepena. Kurs je vodila profesorica Radmila Novak.

Ova značajna podrška Instituta za strane jezike, kao i obezbjeđivanje dostupne literature i tehničkih pomagala od strane našeg Udruženja, bila je usmjerenja ka širem obrazovanju i poznavanju stranih jezika mladih sa hendikepom, a sve u cilju punopravne integracije, lakšeg zapošljavanja i napredovanja u poslu onih koji su već radno angažovani.

Promocija inkluzivnog obrazovanja u Srbiji i Crnoj Gori (2005-2007)

Ovaj projekat je bio fokusiran na promociju ljudskih prava djece s invaliditetom na polju obrazovanja i socijalnog modela pristupa invaliditetu u Srbiji i Crnoj Gori, u cilju njihovog osnaživanja za samozastupanje i nastavak školovanja. Projekat je sproveden u okviru Mreže mladih i studenata sa hendikepom Srbije i Crne Gore, a obuhvatio je: istraživanje o srednjoškolcima sa invaliditetom u redovnim i specijalnim školama, promociju rezultata kroz kampanju i štampanje publikacije „Položaj mladih sa hendikepom u srednjem obrazovanju“, kao i održavanje okruglih stolova. Finansiran je od Programa RE-FINE – Instituta za otvoreno društvo iz Budimpešte.

Istok, zapad, sjever, jug (2005)

Projekat je realizovan u saradnji sa Udruženjima osoba sa hendikepom: „FENIX“ iz Pirot, „FRIEND“ iz Majdanpeka i „SVAŠTA MOGU“ iz Šapca, a obuhvatio je izdavanje brošure i obilježavanje 3. decembra Međunarodnog dana osoba

s invaliditetom. U Crnoj Gori, je 3. decembar 2005. godine obilježen postavljanjem štanda na uglu Hercegovačke i Njegoševe ulice i dijeljenjem informativnih brošura i CD-a o trećem decembru, ljudskim pravima i sl. Projekat je finansirao program SHARE-SEE.

Hendikep je pitanje ljudskih prava (2006-2007)

Opšti cilj ovog projekta bio je promovisanje invaliditeta kao pitanja ljudskih prava i podizanje nivoa svijesti javnosti o ovom pitanju, kao i promovisanje socijalnog modela pristupa invaliditetu i ukjlučivanje osoba sa invaliditetom u društvo. Projekat je obuhvatilo istraživanje među osobama s invaliditetom o njihovim stavovima prema ostvarivanju ljudskih prava i diskriminaciji, održavanje seminara „Hendikep je pitanje ljudskih prava“ i tri okrugla stola u Podgorici, Baru i Bijelom Polju. Donator ovog projekta bio je Švedski helsinski komitet za ljudska prava – Kancelarija u Beogradu, a sproveden je u okviru Mreže mladih i studenata sa hendikepom Srbije i Crne Gore.

Pas kao vodič ili pomagač (2006-2007)

Projekat je imao za cilj uspostavljanje servisa i zakonsko uređenje kretanja osoba s invaliditetom uz pomoć psa pomagača i obuhvatilo je pokretanje inicijative za donošenje Zakona o kretanju slijepog lica uz pomoć psa vodiča, medijsku kampanju pod sloganom "Baci kosku!" (koja je obuhvatila snimanje spota i izradu brošura), prezentaciju mogućnosti pasa pomagača, organizovanje donatorske konferencije za prikupljanje sredstava za dolazak prvog psa vodiča u Crnu Goru, kao i potpisivanje Sporazuma o saradnji sa Udrugom za školovanje pasa vodiča i mobilitet iz Zagreba. Ovaj projekat je dijelom finansiran od sredstava od igara na sreću, a ostali donatori su bili brojne kompanije, organizacije i pojedinci.

Ljetnja škola (2007)

Projekat je obuhvatilo organizovanje Ljetnje škole Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore, u Budvi od 10. do 15. septembra 2007. godine. Ciljevi ove škole bili su: osnažiti aktiviste Udruženja mladih sa hendikepom za aktivniji rad u pokretu, upoznati potencijalne partnere sa filozofijom rada UMHCG-a kako bi inicirali formiranje mreže i dogоворити dalje korake u pravljenju mreže.

Finansiran je od dijela sredstava od igara na sreću.

Psiho-socijalna i pravna podrška mladima sa hendikepom (2007-2008)

Glavni cilj ovog projekta bio je osnaživanje mladih sa hendikepom kroz psiho-socijalnu i pravnu podršku i niz edukativnih radionica za preuzimanje aktivne uloge u svom i životu društva. Realizacija ovog projekta počela je 15. februara 2007. i trajala do avgusta 2008. godine, i obuhvatila je: Psihološko savjetovalište – individualni rad psihologa sa mladima sa hendikepom; Pravno savjetovalište – besplatne informacije o pravima koja pripadaju osobama sa hendikepom i načinu njihovog ostvarivanja; Seminare na teme Pisanje predloga projekta i PR i Javno zastupanje; Medijsku kampanju – koja je obuhvatila štampanje propagandnog materijala i medijske nastupe. Odštampane su brošure čija je distribucija izvršena insertovanjem u Dnevnoj novini „POBJEDA“, takođe, odštampani su i posteri koji su nalijepljeni na fakultetima i na drugim mjestima u Podgorici. Projekat je uključio i izdavanje prvog broja časopisa DISABILITY info, kao i upućivanje dijela sredstava za program za pse vodiče. Donator ovog projekta bili su CNF i BCIF kroz program „Socijalna tranzicija u Crnoj Gori“.

Dostupni udžbenici – izjednačene mogućnosti (2007-2008)

Projekat je trajao od januara 2007. do februara 2008. godine, a obuhvatilo je skeniranje udžbenika osnovnih studija prava, tj. pretvaranje u elektronsku formu kako bi se isti učinili pristupačnim studentima sa oštećenjem vida. Donator ovog projekta je bio Univerzitet Crne Gore.

Ka inkluziji u srednjem obrazovanju (2008-2010)

U periodu od januara 2008. do novembra 2010. godine sprovedene su dvije faze ovog projekta, koji je imao za cilj da

pruži podršku razvoju inkluzivnog srednjeg obrazovanja u Crnoj Gori. Prva faza se odnosila na formiranje i obuku trenerskog tima UMHCG-a sposobnog za prenos znanja o temama bitnim za osobe sa invaliditetom (jezik i terminologija invaliditetu, socijalni model pristupa Invaliditetu, ljudska prava, antidiskriminacija, izjednačavanje mogućnosti itd.). Trenerski tim čini 9 trenera i trenerica.

Druga faza projekta obuhvatila je održavanje tri radionice za nastavnike u srednjim školama i održavanje 92 časa učenicima 12 srednjih škola iz Podgorice, Bijelog Polja i Bara o inkluzivnom obrazovanju.

Donator projekta bila je Fondacija Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crne Gore.

Prilagođenim prevozom brže do znanja (2008)

Glavni cilj ovog projekta je bio da se obezbijedi pristupačan prevoz za studente sa hendikepom. Projekat je obuhvatio nabavku i adaptaciju kombi vozila marke Volkswagen tipa Crafter. Ova aktivnost finansirana je od sredstava od igara na sreću.

Škola plesa - BEZ GRANICA (2008)

U saradnji sa plesnim teatrom Ballo od 24. do 28. maja 2008. godine organizovali smo plesnu školu za osobe sa invaliditetom, pod nazivom „Bez granica“. Plesnu školu vodila je Karen Peterson iz Majamija sa svojim igračima/cama. Cilj ove škole bio je prepoznavanje sopstvenih mogućnosti i kreativnosti osoba sa invaliditetom, kao i podsticanje njihove integracije i smanjenje diskriminacije sa kojom se suočavaju.

Škola plesa (2009)

Od maja do juna. 2009. godine u prostorijama Udruženja održavala se škola plesa koju je pohađalo šest članova i članica UMHCG-a. Ova aktivnost je finansirana od sredstava od igara na sreću.

Monitoring i edukacija o pravima osoba s invaliditetom (2009-2011)

Glavni cilj projekta je bio poboljšanje položaja osoba s invaliditetom u Crnoj Gori. U okviru ovog projekta na mjesечnom nivou je praćeno ostvarivanje prava osoba s invaliditetom, kao i zakonska regulativa, implementacija UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, davane preporuke i sl.

Projekat je obuhvatio izradu i objavljivanje kvartalnih i godišnjeg izvještaja o pravima osoba s invaliditetom, posjete svim lokalnim samoupravama i lokalnim organizacijama osoba s invaliditetom, održavanje serije od pet okruglih stolova gdje se raspravljalo na različite teme, koje su od suštinskog interesa za osobe s invaliditetom, kao što su: prava i antidiskriminacija, obrazovanje, zapošljavanje, socijalna i zdrastvena zaštita, informacione tehnologije i sl; održavanje sastanaka sa donosiocima odluka u cilju poboljšanja situacije; početno i završno ispitivanje javnog mjenja o stavovima prema osobama s invaliditetom; završnu Konferenciju o pravima osoba s invaliditetom, koja je okupila predstavnike svih organizacija OSI, državne uprave, eminentnih stručnjaka iz različitih oblasti koji su raspravljali o položaju OSI u Crnoj Gori i dali konkretnе preporuke i zaključke u cilju unaprjeđenja položaja ove populacije. Projekat je imao i edukativnu komponentu i to trening o ljudskim pravima osoba s invaliditetom za predstavnike organizacija osoba s invaliditetom, edukativne radionice o ljudskim pravima osoba s invaliditetom sa učenicima srednjih škola i Škola o ljudskim pravima OSI za pojedince/ke zainteresovane da saznaju nešto više o osobama s invaliditetom i njihovim pravima.

Projekat je pratila medijska kampanja pod sloganom „Moja različitost – moje pravo!“ čiji je cilj kako da kvalitetno isprati sve aktivnosti, tako i da podigne nivo svijesti cijelog društva o položaju OSI. Održavana su tri ulična događaja gdje je prolaznicima na kreativan način skrenuta pažnja na ostvarivanje prava osoba s invaliditetom u našem društvu. Projekat je trajao od decembra 2009. do maja 2011. godine, a sproveden je uz finansijsku podršku Evropske Unije, a posredstvom Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori.

Tekući Projekti

Studentski servis (2001-do danas)

Kao redovna aktivnost UMH-a, praktično od osnivanja, tu je Studentski servis, koji studentima sa invaliditetom pomaže oko upisa na fakultet, dobijanja studentskog smještaja, pružanja raznih informacija u vezi studiranja, obezbeđivanja dostupne literature itd. Jedan od rezultata ove aktivnosti je i utvrđivanje kriterijuma o smještaju studenata sa invaliditetom u studentskim domovima, koji su usaglašeni sa Upravom studentskih domova i Komisijom za raspodjelu smještaja. Predviđeno je da studenti sa invaliditetom dobijaju smještaj u pristupačnim djelovima domova, čemu je, takođe, doprinio rad Udruženja.

Trenutno se kroz studentski servis, uz finansijsku podršku fAKT-a, obezbeđuje prevoz studenata sa invaliditetom od kuće do fakulteta, odnosno studentskog doma do fakulteta – prevoz (od „vrata do vrata“). Isto tako obezbeđuje se i personalna asistencija za 3 studenta s invaliditetom.

Otvoreni dan

Ova aktivnost ima za cilj psiho-socijalnu podršku mladima s invaliditetom, putem organizovanja druženja u kancelariji UMHC-a, što će stimulisati članove/ce ka aktivnijem učešću u radu Udruženja, volontarizmu, sticanju novih znanja i iskustava... Pored samog druženja organizuju se i razne edukativne radionice, prezentacije projekata itd. U aktivnostima u okviru Otvorenog dana učestvuju kako osobe s invaliditetom, tako i osobe bez invaliditeta koje su uključeni u volonterski servis. Na taj način se postiže i povećava senzibilisanost osoba bez invaliditeta o pitanjima iz oblasti invalidnosti, isto tako Otvoreni dan pruža mogućnost druženja što dovodi do inkluzije osoba s invaliditetom i jednakih prava.

Obilježavanje 3. decembra – Međunarodnog dana osoba sa invaliditetom.

Svake godine UMHC samostalno ili u saradnji sa drugim organizacijama obilježava 3. decembar, Međunarodni dan osoba sa invaliditetom, aktivnostima koje imaju za cilj isticanje jednakosti i potencijala osoba s invaliditetom.

Unaprijeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Jugoistočnoj Evropi

Projekat je počeo u septembru 2011. godine i trajeće godinu dana.

U okviru ovog projekta partnerske organizacije iz Srbije, Makedonije i Crne Gore će ispitati kako reforme u okviru Bolonjskog procesa utiću na kvalitet studija i akademskog života studenata s invaliditetom.

Kroz okrugle stolove, medijske promocije i sastanke sa visokoobrazovnim institucijama, predstavnicima ministarstava prosvjete, nauke i drugim relevantnim ciljnim grupama u svakoj zemlji će se inicirati dijalog u cilju veće socijalne uključenosti studenata s invaliditetom.

Projekat finansira Institut za otvoreno društvo iz Budimpešte, kroz program podrške visokom obrazovanju (Higher Education Support Program).

Podrška i inkluzija studenata s invaliditetom u visokoškolskim institucijama u Crnoj Gori (2011)

Ovaj projekat je osmišljen da unaprijedi kvalitet i relevantnost podrške i inkluzije studenata s invaliditetom u Crnoj Gori. Glavni cilj projekta je da se uspostave uslovi i standardi koji će izjednačiti kvalitet inkluzije studenata s invaliditetom u Institucijama visokog obrazovanja u Evropskoj uniji i biće harmonizovani prema praksama i politikama EU.

Projekat realizuje deset partnera, među kojima su Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, Zavod za rehabilitaciju lica sa oštećenjem sluha i govora, Udruženje studenata s invaliditetom Slovenije, Univerzitet Mediteran, Univerzitet Donja Gorica i druge visokoškolske institucije iz Velike Britanije, Grčke, Poljske i Italije.

Projekat će trajati 36 mjeseci, a finansiran je kroz TEMPUS program Evropske komisije.

NAŠ RAD KROZ BROJKE

- 1 kombi vozilo;
- 1 portal;
- ugostili smo jednu volonterku iz inostranstva;
- 2 lokalne organizacije;
- 3 psa, 2 vodiča i 1 pomagač;
- 3 broja časopisa;
- 4 publikacije;
- 7 programa;
- 10 članova tima Udruženja;
- 20 kasica za prikupljanje donacija;
- 23 osobe prošlo kroz tim udruženja;
- 30 lap-top računara (donacije podijeljene članstvu i za potrebe kancelarije);
- 32 projekta;
- Oko 100 volontera/ki prošlo kroz naš rad;
- 107 članova/ica;
- Preko 1000 pojavljivanja u štampanim i elektronskim medijima;
- Više od 3000 osoba prošlo naše edukativne aktivnosti;
- Preko pola miliona eura budžeta utrošeno na aktivnosti;

DONATORI

Udruženje svoje aktivnosti sprovodi zahvaljujući podršci međunarodnih i domaćih donatorskih organizacija, ambasada, državnih organa i privatnih preduzeća i to:

- Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice;
- Agencija za radio difuziju;
- Ambasada Kraljevine Norveške;
- Američki Konzulat u Podgorici (od 2006. Ambasada), Demokratska komisija za male grantove;
- Balkanski fond za lokalne inicijative (BCIF);
- Bojan Marović i Goraton;
- Centralna banka RCG;
- CIDA;
- D.O.O. KIPS;
- Demokratska partija socijalista;
- Direkcija za izgradnju Kotora;
- Evropska unija, posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori;
- Finska Ambasada;
- Fond za aktivno građanstvo – fAKT;
- Fondacija institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crna Gora;
- Fondacija za stipendiranje Roma;
- Glavni grad;
- Hotel Bečići;
- Institut za otvoreno društvo iz Budimpešte:
 - Program HESP (Program podrške visokom obrazovanju – Higher Education Support Program);
 - Program REFINE;
- Ministarstvo finansija;
- Ministarstvo kulture i medija;
- Ministarstvo pomorstva i saobraćaja;
- Ministarstvo prosvjete i nauke;
- Ministarstvo rada i socijalnog staranja;
- Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine;
- Ministarstvo za ekonomski razvoj;
- Mornarično tehnološki remontni Zavod “Sava Kovačević”;
- NESPA computers;
- NIP Pobjeda;
- NVO Mnemosina;
- Opština Bar;
- Opština Bijelo Polje;
- Opština Herceg Novi;
- Opština Nikšić;
- Pivara „Trebjesa“ a.d. Nikšić;
- pojedinačni donatori / Građani putem kasica;
- Program “SHARE SEE”;
- Savez civilnih invalida rata Crne Gore;
- Savez sindikata Crne Gore;

- Savez slijepih Crne Gore;
- Savez udruženja roditelja djece sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa";
- Skupština Crne Gore;
- Skupština Glavnog grada;
- Skupština Opštine Bar;
- Skupština Opštine Bijelo Polje;
- Skupština Opštine Budva;
- Skupština Opštine Kotor;
- Socijalistička narodna partija Crne Gore;
- Stan project;
- Švedski helsinški komitet za ljudska prava - kancelarija u Beogradu;
- TEHNO-PUT;
- Telenor;
- UNIQUA Osiguranje;
- Univerzitet Crne Gore;
- USAID/IRD;
- USAID/ORT;
- Vlada Crne Gore;
- Zajednica opština Crne Gore;
- Zavod za školstvo Crne Gore;
- Zavod za zapošljavanje Crne Gore.

Od 2006. godine značajan izvor finansiranja projekata UMH-a predstavljaju sredstva od igara na sreću, koja se raspodjeljuju za projekte NVO.

SARADNJA

U ostvarivanju svoje vizije, misije i zacrtanih ciljeva Udruženje je sarađivalo i sarađuje sa brojnim nevladnim organizacijama (studentskim i omladinskim, organizacijama osoba sa invaliditetom, organizacijama za ljudska prava), državnim organima i drugim institucijama koje na neki način mogu doprinijeti borbi za ostvarivanje prava osoba s invaliditetom.

Lista organizacija sa kojima sarađujemo iz dana u dan se proširuje.

Aktivno smo učestvovali u procesu izrade Nacionalnog plana akcije za mlade kroz učešće u Koordinacionom odboru, grupi zainteresovanih strana i radnim grupama, što predstavlja značajan doprinos UMH-a kreiranju jednog od najvažnijih dokumenata kako za mlade bez, tako i za one s invaliditetom u Crnoj Gori.

Članica smo Mreže mladih i studenata s invaliditetom koju još čine udruženja u Beogradu, Nišu i Kragujevcu. Takođe, aktivno sudjelujemo i u Mreži mladih i studenata sa hendikepom jugoistočne Europe (Srbija, Makedonija i Moldavija).

Udruženje je bilo ili je trenutno, preko svojih predstavnika, zastupljeno u raznim savjetima i radnim grupama, poput: Savjeta za brigu o licima sa invaliditetom Vlade Crne Gore, Savjeta Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, Savjeta za pitanja lica sa invaliditetom Glavnog grada – Podgorice, Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, Radne grupe za izmjenu i dopunu Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Radne grupe za izmjenu i dopunu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Radne grupe za izmjenu i dopunu Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, Radne grupe za izradu Zakona o kretanju slijepog lica uz pomoć psa vodiča, Savjeta za mlade.

Udruženje je pridruženi član evropske mreže za samostalni život (ENIL). Udruženje aktivno učestvuje u formiranju Svjetske unije osoba s invaliditetom (World Disability Union-WDU).

Članica smo Koalicije NVO „Saradnjom do cilja“ i potpisnica Kodeksa NVO.

REKLI SU O NAMA

ČLANICE I ČLANOVI

Andrija Samardžić - U ovoj organizaciji sam aktivni član još od moje trinaeste godine, što znači da sam tu već 9 godina. Neobično je to koliko je važna u crnogorskoj borbi za ljudska prava osoba s invaliditetom, a pogotovo prava mlađih. Upravo ovo „mladih“ je ono što je izdvaja iz cjelokupne priče. Činjenica je da ljudi koji ovdje rade gledaju daleko u budućnost, i to je upravo ono što se očekuje od jedne mlade osobe koja želi bolje sjutra. Situacija je takva da oni koji su dužni da poprave standard studenata i uopšte mlađih sa hendikepom, ne sprovode riječi u dijelu. Ponašan sam što je moja zemlja među prvima na Balkanu stvorila zakonske prepostavke da i kod nas stignu psi vodići i pomagači za OSI. Ipak, važno je reći da je upravo ova organizacija omogućila dolazak prvih pasa u CG. To je veliki minus za našu državu, ali isto tako pokazatelj koliko je UMHCG sposobno. Svakako, ono što mi najviše znači kao osobu sa hendikepom, ali i kao nekom ko je mlađ, je to da se kroz realizaciju mnogobrojnih projekata udruženja u poslednjih 10 god. svijest o invalidnosti drastično promjenila na bolje.

Trenutno se naše društvo nalazi u takvoj situaciji da se od nas očekuje preuzimanje vidljivih koraka u cilju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom. Uopšteno neophodna je saradnja vlade i civilnog sektora koja do sada nije bila na nivou. U skladu sa tim organizacije poput UMHCG sa svojom aktivnošću bi bile od velikog značaja u rješavanju ovakvih pitanja.

Trenutno radim kao član udruženja u Cedemovom projektu: „Monitoring ljudskih prava u CG“ i ovdje UMHCG igra bitnu ulogu, jer je jako dobro upoznato sa diskriminacijom OSI u CG.

Nadam se da ovo nije sve što smo do sad vidjeli od udruženja, i da se iza ove desetogodišnjice postojanja krije još mnogo novih i kvalitetnih projekata. Kako god, Želim sve najbolje ovoj organizaciji i ljudima koji rade u njoj.

Danijela Vušurović - Kad se prica o UMHCG sve ono što me asocira na tu organizaciju su oslonac, razumjevanje, podrška, saradnja, partnerstvo i iznad svega kvalitet i dobar profesionalizam čime se služe godinama. Ključna razlika koja je odvaja od svih drugih organizacija je u tome što na jednom mjestu okuplja ljudе sa raznim vrstama invaliditeta. Meni i mnogima udruženje je bila "odskočna daska" kako za studiranje, zaposlenje, tako i za sve ostalo. Zahvaljujući Udruženju ja sam danas studentkinja Filozofskog fakulteta u Nikšiću, Odsjek psihologija. Kad sam odlučila da nastavim školovanje i upišem studije obratila sam se Udruženju, u tom vremenu na čelu sa Milanom Šaranovićem kojem se ovim putem zahvaljujem i njegovoj ekipi ljudi koja je tada imala razumjevanja i sluha za moj nastavak školovanja i značaj obrazovanja za mene. Kroz razne sastanke sa Ministarstvom prosvjete i nauke ,Upravom Filozofskog fakulteta i Upravom studenstkog doma „Braca Vučinic „ u Nikšiću učionice psihologije premještene su na prizemlje fakulteta i adaptirana je jedna soba u studenstkom domu, koju danas ja koristim. Isto tako na inicijativu Udruženja mlađih sa hendikepom Nikšića i dobre saradnje sa fakultetom urađene su dvije rampe, jedna na glavnom ulazu i jedna pored studentske službe, kako bi pristup onima mlađima sa fizičkim invaliditetom bio omogućen.

Moja preporuka UMHCG-u bila bi da nastavi sa dobrom praksom kao do sada.

Udruženju pomažem na način što, angažovanjem na mjestu Izvršne direktorice u Udruženju mlađih sa hendikepom Niksica (UMHNK-u), kroz razne projekte okupljamo i uključujemo mlađe i studente s invaliditetom, a i sve druge koji su zainteresovani da zajedničkim snagama doprinesemo većem stepenu ostvarivanja ljudskih prava osoba s invaliditetom. Boreći se zajedno s ostalim osobama s invaliditetom, zajednički doprinosimo poboljšanju položaja i većem stepenu samostalnosti ovih osoba.

SREĆAN NAM RODjENDAN!!!!:))

Miroslava-Mima Ivanović - UMHCG je jedan od najvažnijih činilaca u kreiranju politika u oblasti invalidnosti, zastupanju socijalnog modela pristupa invaliditetu, i borbi za poštovanje ljudskih prava osoba sa hendikepom. Ono je, takođe, podsticaj i podrška za samostalan život mlađih sa hendikepom i za njihov ravnopravan položaj u društvu. U tom smislu želim da istaknem doprinos koji Udruženje daje inkluzivnom obrazovanju, kao osnovnoj prepostavci za jednakost mlađih sa hendikepom, realizovanjem brojnih projekata - istrazivanja, edukacija, studentskog servisa... Osvrtenju podrške koju Udruženje pruža mlađima sa hendikepom doprinosi im učešćem u brojnim projektima, kako kao trenerica, tako i kao dio projektnog tima, a takođe i sprovođenjem aktivnosti u Udruženju mlađih sa hendikepom Kotor (UMHKO) Mislim da je najvažniji cilj kome trebamo da tezimo u Udruženju uspostavljanje servisa podrške i uklanjanje fizičkih barijera, kao i stalni monitoring o položaju osoba s invaliditetom u Crnoj Gori.

Olivera Djerić - Udruženje predstavlja kutak na koji se mogu osloniti u svakom trenutku, gdje mogu očekivati podršku svake vrste. Preko udruženja mogu ostvariti razna prava, koja ne bih mogla da nije njega. Udruženju preporučujem da istraže u borbi za naša prava kako u školovanju, tako i pri zapošljavanju, da bi postali ravnopravni građani ove države. Udruženju pomažem savjetima i iskustvom koje sam stekla nailazeći na probleme razne vrste, dok nisam postala članica udruženja. Smatram da bi udruženja ovakvog tipa trebala da budu što prisutnija u medijima kako bi što šira javnost bila upoznata sa postojanjem, problemima i aktivnostima koje imaju osobe sa invaliditetom i udruženja sličnog tipa.

Bilo bi dobro da udruženje ima veću podršku i medija i Vlade i svih onih koji mogu da utiču na rješavanje problema osoba sa invaliditetom.

Milan Šaranović - Šta reći svega nekoliko mjeseci nakon zvaničnog odlaska sa čela Udruženja mlađih sa hendikepom Crne Gore, sem da mi je bilo veliko zadovoljstvo i čast raditi u Udruženju, organizaciji koja od samog početka svog rada pokazuje kako mlađi ljudi mogu mijenjati svijet. Ovog puta neću govoriti o njegovom značaju i svemu onome što je ono postiglo niti o onome što mi je pružilo, to ostavljam za neku buduću publikaciju, neki drugi jubilej. Moram naglasiti da sam neizmјerno zahvalan osnivačima i osnivačicama, odnosno prvom menadžerskom timu Udruženja, koji su organizaciju usmjerili ka uspjehu i postavili standarde ponašanja i rada. Naravno, ovom prilikom ne mogu zaobići ni Odbor direktora, čija mi je podrška mnogo značila u radu. Posebno ističem i zahvalnost svim članovima i članicama osoblja Udruženja na prijateljstvu, pozrtvovanom radu i iskrenom zalaganju da Crna Gora bude mjesto gdje se prava osoba s invaliditetom bolje poštuju.

Bilo mi je zadovoljstvo doprinositi stvaranju mogućnosti za poboljšanje položaja mlađih i osoba s invaliditetom u našem društvu. Nadam se da sam svojim radom makar malo uspio doprinijeti boljem poštovanju prava osoba s invaliditetom u Crnoj Gori, širenju savremene filozofije gledanja na invaliditet, promjeni svijesti našeg društva...

Činjenica da više nijesam na čelu Udruženja, ne znači da ću ga zaboraviti. Naprosto to ne mogu uraditi, zato što mi je prije svega ono pružilo mnogo, mnogo više, nego što sam mu ja uspio vratiti svojim radom.

Naravno, ostajem u borbi za prava osoba s invaliditetom, i kao pojedinac, i kao aktivista i generalni direktor Centra za antidiskriminaciju „EKVISTA“.

Ovom prilikom se zahvaljujem svim članovima, članicama, volonterima i volonterkama Udruženja, kolegama, saradnicima, donatorima i svima koje možda nijesam obuhvatio prethodnim nabranjem, na kvalitetnoj saradnji i podršci koju su pružali kako Udruženju, tako i meni lično. Novoj izvršnoj direktorki Marini Vujačić želim mnogo uspjeha u radu, odnosno u činjenju našeg društva boljim mjestom za osobe s invaliditetom.

Zaključiću konstatacijom da sam veoma srećan što se pokret osoba s invaliditetom počeo ujedinjavati oko ključnih stvari, što će, vjerujem, značajno uticati na dalje popravljanje situacije u kojoj se nalaze osobe s invaliditetom u Crnoj Gori.

Dragan Tepavčević - Prosto je nekad nestvrno kako vrijeme brzo proleti, prođu godine a da toga nijesi ni svjestan. Isto kao što nam je nekad jedan sekund cijela vječnost. Razliku vjerovatno svi mi znamo. Dakle, kad je vrijeme ispunjeno obavezama, raznim aktivnostima, kad si okružen ljudima koji su uvijek tu da pruže podršku, vrijeme brzo prođe,

a kad nešto isčekuješ, čekaš krajnji rezultat rada, dobiješ sasvim drugu percepciju vremena.

Kao neko ko je dio Udruženja gotovo od njegovog osnivanja, bilo kao njegov član, bilo kao neko ko je radio u Udruženju skoro četiri godine, odnosno neko ko i dalje povremeno učestvuje u nekim aktivnostima Udruženja, pomiješana su osjećanja o vremenu od njegovog osnivanja do danas. S jedne strane, gledano kroz aktivnosti Udruženja, ljudi koji su radili i oni koji i dalje rade u Udruženju, odnosno one koji su bili puna podrška u našem radu, svakako da je vrijeme od deset godina brzo prošlo. S druge strane, kao osobi sa invaliditetom koja se bori za što bolji status osoba sa invaliditetom u društvu, dinamika ostvarivanja nekih osnovnih ljudskih prava stvara mi utisak da je prošlo mnogo više vremena.

Moram pomenuti koliko je Udruženje bilo važno za razvoj mene kao ličnosti. Prije svega, uz pomoć i podršku ljudi iz Udruženja upisao sam, a kasnije i završio Fakultet političkih nauka. Možda je suvišno govoriti koliko mi je u tom trenutku bila važna pomoć i podrška s obzirom da sam bio prva osoba sa invaliditetom koja je upisala pomenuti fakultet. Takođe, fakultet nije bio prilagođen osobama sa invaliditetom što je dodatno bila otežavajuća okolnost za studiranje OSI. Danas je taj fakultet u potpunosti prilagođen osobama sa invaliditetom i trenutno na Fakultetu političkih nauka studira 5-6 osoba sa invaliditetom, što je, po mom mišljenju indirektan doprinos UMHCG-a.

Ono na šta sam izuzetno ponosan jeste radno angažovanje kroz određene projekte u UMHCG-u. Izuzetno sam srećan što sam bio dio tima koji je puno toga novog „donio“ u Crnu Goru, što smo uspjeli da položaj OSI u Crnoj Gori podignemo makar na stepenik više. Posebno mi je draga sto sam imao sreću da radim sa ljudima od kojih se moglo učiti, koji su uvijek bili spremni na saradnju, pomoći i podršku. Takođe mi je draga to što je Udruženje prepoznatljivo po tome što se pruža šansa nekim novim ljudima sa novom energijom, novim idejama... a oni koji su već radili u Udrženju sada uglavnom rade u struci kod novih poslodavaca.

Na kraju mi ostaje da poželim sreću u daljem radu nekim novim ljudima, da nastave tamo gdje smo mi stali i naravno, da proslave još dosta decenija uspješnog rada i da u nekom skorijem vremenskom periodu možemo govoriti o osobama sa hendičepom kao ravnopravnim članovima društva.

ČLANOVI I ČLANICE ODBORA DIREKTORA

Marina Jočić - Na radnom stolu me tog jutra, prije deset godina, čekalo obavještenje o formirajućem Udruženju mladih sa hendičepom. Dobro, idem da to zabilježim, još jedno udruženje u mnoštvu ostalih, mislila sam i bez entuzijazma otišla na „zadatak“.

Sa sjajem u očima, onako kako to samo mogu mladi sa vizijom, zatekla sam Zorana, Marijanu, Gorana i još nekoliko mladih koji su očigledno živjeli sa invaliditetom.

Šta da krijem, otišla sam kao osoba koja je u glavi imala određene stereotipe – ljudi sa hendičepom su osobe kojima se neizostavno mora pomagati, jer su bespomoćni, to su ljudi sa margini koje društvo tek povremeno pomaže, koji često žive u domovima, izolovani, ali su makar u okruženju sebi sličnih gdje ih hendičep ne čini toliko drugačijim kao u okruženju zdravih (?) ...

Dakle, otišla sam sa novinarskom bilježnicom među ove mlade ljudi, a oni mi u srce zauvijek utisnuli svoj pečat. Vratila sam se u redakciju, i ne gledajući bilježnicu, napisala tekst o viziji koja je u tom trenutku djelovala tako daleko, ali za koju se vredjelo boriti.

Saznala sam od njih da im treba samo jednaka šansa, ostalo će sami, odnosno, sa svima nama.

Prvi korak su već prošli, svojim životom su dokazali da je to moguće – završili su fakultete iako im ništa nije išlo na ruku u okviru sistema – nisu postojale rampe za pristup visokoškolskim institucijama, nisu postojali računari sa softverom za slabovide i slijepe osobe, riječju, društvo nije bilo spremno za mlade ljudi sa hendičepom koji su rješili da uzmu svoju sudbinu u sopstvene ruke. Saznala sam da bi ih još bilo ali da nemaju razumijevanje porodice koja ne vjeruje u takve mogućnosti, ili još gore, koja ih se stidi i nerado ih pušta van kuće, u ostatku svijeta. Sa mnogo argu-

menata su mi dokazali da su diskriminisani, da ih društvo tretira kao bolesnike, a oni znaju da mogu sve što i ostali, mada sa više truda ili na drugačiji način.

Sledeće nedelje, nakon izlaska mog teksta u Pobjedi, uslijedio je poziv da ih posjetim. Predložili su mi da uđem u bord direktora koji su upravo formirali. Sa ponosom sam pristala, jer sam shvatila da su u meni prepoznali nekoga ko ih razumije. Na prvom sastanku borda, izabrali su me za predsjednicu, a nakon isteka prvog mandata, još jednom.

Bilo je zadovoljstvo sve te godine gledati kako nevelika grupa mladih uporno i hrabro, ali sa mnogo dostojanstva lomi armaturu predrasuda koje vjekovima vladaju na ovim prostorima. U velikoj mjeri, zahvaljujući našem udruženju, ljudi sa hendikepom su postali vidljivi, sa njihovim svakodnevnim teškoćama da dobiju jednaku šansu upoznavali su sve šиру javnost.

Počeli su da osvajaju simpatije. Shvatajući da ima mnogo onih koji dijele njihova uvjerenja, potrudili su se da nas „zdrave“ emancipuju, da nas nauče razlici između medicinskog i socijalnog pristupa hendikepu, da nam približe inkluziji u školstvu, da nas konačno nauče bon-tonu u ophođenju sa ljudima sa hendikepom. Konačno, uspjeli su da osmisle moderne zakone koji im pružaju sve veće šanse u društvu. Borba koja nije prolazila bez lomova (slučaj Marijane Mugoše i ostali), sada se usmjerava na primjenu tih zakona. Jer navika je jedna muka...

Zahvaljujući poštenom radu, nepristajanju na kompromise, željom da se učini još više, UMHCG je prepoznat kod međunarodnih organizacija koje donacijama pomažu njihove projekte....

Nije trebalo da prođe deset godina da mi postanu prijatelji. Ja sam to osjetila od prvog dana. Zamislite samo ushićenja kada sam vidjela da se među tim mojim novim prijateljima dešava sve što se dešava i ostalim njihovim vršnjacima - druženja, putovanja, zabave, ljubavi, brakovi, djeca...

Nema susreta u kojim mi oni ne daruju novu snagu, novi optimizam i vjeru u život. Koliko sam se god trudila da im pomognem, shvatim da su oni meni sve ove godine pomagali. Za tu vrstu prijateljstva nisu potrebni česti susreti, dovoljna je ona toplina u grudima koju osjetim svaki put kada na njih pomislim.

Ni trenutka ne sumnjavači u doprinos boljoj i humanijoj Crnoj Gori u ovih deset godina rada Udruženja, biću sebična i reći: učinili ste da lično budem bogatija – za vas, mlade sa hendikepom.

Prof. dr Vjera Begović-Radović – Prije više od jedne decenije, ulaskom u veliki hol Pravnog fakulteta na prizemlju, koji je bio pun studenata, primijetila sam troje mladih ljudi, koji su stajali zajedno, čija su lica bila ozarena osmijehom i radošću. Tog dana sam imala konsultacije sa studentima, po pitanju sadržaja predmeta Osnovi ekonomskе politike, načina i termina polaganja.

Normalno, po ulasku na fakultet otišla sam ka svom kabinetu koji se nalazi na dnu hodnika. Otključala sam vrata i sjela u namjeri da telefonom pribavim neke informacije. Ubrzo neko je pokucao na vrata mog kabineta. Bilo je to ono troje mladih ljudi koje sam uhvatila pogledom pri ulasku u zgradu.

Pitali su me: „Profesorice jeste li slobodni?“

Odgovor je bio: „Da, izvolite, uđite...“

Saopštili su mi da su studenti Pravnog fakulteta i da treba da polažu ispit iz Osnova ekonomskе politike i da ih interesuje literatura iz koje se spremi ispit. Posle odgovora na postavljeno pitanje uslijedilo je novo pitanje: „Profesorice, da li pored obavezne literature postoji i dopunska literatura?“. Takvim pitanjem su me osvojili, jer većina studenata je pitala što iz obavezne literature „može“ da se preskoči.

Imala sam pred sobom studente sa hendikepom: Marijanu Mugošu, Zorana Šćekića i Gorana Macanovića. Kad su izašli na ispit bila sam uzbudena, jer su se u meni miješala razna osjećanja, a znala sam da je neophodno da budem objektivna, da poštujem standarde, koji važe za sve studente prilikom polaganja ispita, bez izuzetka. Međutim, kad su odgovorili na postavljena pitanja shvatila sam da je moj strah bio bezrazložan. Oni su mene definitivno relaksirali svojim odgovorima, jer su svoje troje preuzetim obavezama pristupili odgovorno. Radilo se o mladim ljudima koji su upisali fakultet da bi stekli znanje iz raznih društvenih nauka, a dominantno iz pravnih, a ne samo diplome koje će da im krase zidove ili vitrine njihovog mjesta boravka.

Nije prošlo mnogo vremena njih troje je ponovo došlo kod mene da mi kažu da imaju namjeru da osnuju organizaciju „Studenti sa hendikepom u Crnoj Gori“, i da bi voljeli da budem članica Odbora direktora. Objasnjavali su mi da je

to neprofitna organizacija, da se za posao u bordu ne primaju pare, iznosili svoje planove i aktivnosti koje žele da preduzmu. Znala sam da želim da budem i da sarađujem sa takvima ljudima, koji imaju fizički hendikep, ali jak duh i volju za životom. Shvatila sam da se radi o ljudima koji su puni energije i entuzijazma, koji žele i mogu da budu aktivni i korisni članovi društva, a ne pasivni posmatrači života i da su zavisni od drugih. Prihvatile sam njihov predlog. Već deset godina sarađujem sa njima na moju radost i zadovoljstvo. Tokom proteklete decenije mnogo sam ih upoznala, kako na fakultetu na kojem radim tako i mnogo njih sa drugih fakulteta. Neću ih nabrajati, jer se bojam nekog da ne preskočim, a to sebi ne smijem dozvoliti. Bez lažne skromnosti, mnogo sam od njih naučila, a prije svega da nikad nadu ne treba gubiti, pa, i kad se čini da su sve laže potonule. U stvari, oni su postali moja trajna inspiracija...

Od osnivanja Udruženja do danas mnogo su uradili na promociji i zaštiti prava mladih sa hendikepom, a naročito na poboljšanju položaja ove kategorije stanovništva. Blagovremeno su shvatili da ambijent u kojem žive i rade treba oni da stvaraju, po mjeri sopstvenih potreba i mogućnosti, a da to neće uraditi drugi koji ih često i ne primjećuju, ili, još gore, žele da ih eliminišu iz okruženja. Dileme nema, oni znaju da dobro nije dato već da se svara čovjekovim angažovanjem. U tome su svih ovih godina izdašni i nesebični.

Neosporno, postignuto nije ni dovoljno ni idealno. Duboko sam ubijeđena da crnogorsko društvo sa njima može da ide samo naprijed i da njihovu pruženu ruku za saradnju treba s radošću prihvati, jer su benefiti te saradnje višestruko korisni, kako za njih tako i za društvo u cjelini.

Ričard Djuričić - Mladiće i djevojke, članove Udruženja mladih sa hendikepom, sam upoznao 2003. godine tokom sprovodenja projekta jedne međunarodne organizacije u kojoj sam radio. I prije samog susreta bio sam zainteresovan za rad Udruženja motivisan ličnim razlogom – moj brat je, takođe, osoba sa hendikepom. Entuzijazam i energija na koje sam naišao u Udruženju bili su veliki i, na moje zadovoljstvo, zarazni. Radovao sam se svakom narednom sastanku i bio ispunjen pozitivnim osjećanjima, koja je teško opisati.

Zahvaljujući domišljatosti i inicijativi UMHCG-a, osmislili smo projekat Fakultet za sve. Upoznali se, zблиžili, postali prijatelji. U "moru" nevladinih organizacija koje su u to vrijeme postojale i, nažalost, uglavnom bile aktivne zahvaljujući inostranim donatorima, koji nerijetko nisu znali na odgovarajući način da podrže ovaj sektor, UMHCG je isplivao na površinu kao NVO koji zastupa, štiti i bori se za interes studenata sa hendikepom.

Nakon realizacije pomenutog projekta, dobio sam poziv od Uduženja da postanem član njihovog Upravnog odbora. Polaskan i počastovan pozivom, rado sam se odazvao. Svaki naš sljedeći susret obilježili su ti srdačni mlađi ljudi - kreativni, inspirativni i skromni, ali istovremeno i snažni i odgovorni.

Rad UMHCG doprinio je promjenama u društvu, u svijesti običnih građana o preprekama na koje osobe sa hendikepom svakodnevno nailaze, ali prije svega unaprijedio je položaj mladih sa hendikepom u Crnoj Gori. Prije deset godina, na ulicama gradova Crne Gore bilo je skoro nemoguće vidjeti osobu u invalidskim kolicima, na primjer. Kao da su bili skriveni - od svojih porodica, komšija, samih sebe, ali promjene su se desile i dešavaju se. Posao nije završen. Udruženje i dalje ima dosta toga da uradi, doprinese, pospiješi u našem društvu. Stalno osvježavanje članstva, dolazak novih, mlađih ljudi koji svojim radom i idejama doprinose ciljevima Udruženja, čini napore Udruženje uvijek aktuelnim.

U nadi da ćemo i dalje uspješno saradivati, dijeliti lijepo kao i one manje lijepo trenutke, dragi UMHCG želim ti srećan 10. rođendan.

Mr Nenad Koprivica - Za vrijeme studiranja imao sam priliku i zadovoljstvo da upoznam troje sjajnih ljudi, kolega, studenata sa hendikepom: Marijanu, Zorana i Gorana. Svojim požrtvovanjem, upornošću i voljom, pokazali su da su potpuno jednaki u ispunjavanju svih studentskih obaveza kao i „ostali“ studenti. Njihova energija, želja i entuzijazam često su mi pomogli da lakše prebrodim neke svoje obaveze i probleme. Za mene su oni bili i ostali mnogo više od kolega - prijatelji.

Kad su osnovali svoju NVO sa zadovoljstvom sam prihvatio da budem član Upravnog odbora, jer sam bio uvjeren da će njihova upornost i inicijativnost dati vidljive i dobre rezultate. Organizacija se brzo razvijala, okupila veliki broj

mladih sa hendikepom i uspostavila kontakte sa sličnim organizacijama iz regionala i šire. Udruženje je omogućilo organizovano artikulisanje interesa populacije mladih sa hendikepom, njihovu vidljivost i prisutnost u društvu, kao i lakše rješavanje njihovih problema. Sve je to dalo veliki doprinos u mijenjanju svijesti građana i većem razumijevanju za njihove potrebe i probleme.

Godine su prolazile, organizacija je realizovala brojne aktivnosti i neki drugi, mlađi ljudi, ali jednako odgovorni i kreativni, preuzezeli su uspješno upravljanje organizacijom. Nedavno je Udruženje dobilo novu direktorku, koja je već pokazala da će očuvati kontinuitet Udruženja i odgovoriti brojnim izazovima u vremenu koje dolazi.

Zaista sam ponosan što sarađujem sa takvim ljudima i ovom prilikom želim da im odam veliko priznanje za uloženi trud i čestitam na sjajnim rezultatima koje su postigli.

Angelina-Nada Radević: Ja ne umijem da pišem, ja umijem da osjećam i da nosim ljubav u srcu, a to teško stavljam na papir.

O Vama i vašoj organizaciji sve su već rekli pametniji od mene.

Srećna sam zbog Vas koji ste ostali dosledni sebi, svojoj misiji i svojoj viziji, bez obzira kolika je bila žrtva koju je svako od vas morao da podnese.

Sredina u kojoj živimo okrutna je prema svima koji su drugačiji, različiti i misle svojim glavom.

Nijeste nikada poklekli, izgradili ste vrijednosti koje su za poštovanje i koje vrijeme nije demantovalo, naprotiv protvrdilo ih je.

Vi koračate nekim potpuno drugim stazama, stazama kojma se osvajaju prostori, bez nasilja, mržnje, primitivizma, a pritom imate stalno na umu da ste kao ljudi postigli sve, ako ste osvajajući svijet, sačuvali dušu.

Zato vas, između ostalog, što nije manje važno, i volim.

PARTNERI/KE, POJEDINCI/KE I DONATORI:

Siniša Bjeković: Saradnja sa Udruženjem je, bez obzira na moje prilično veliko iskustvo u materiji ljudskih prava, bila istinski izazov. Možda ne toliko u trenutku kad mi je ta saradnja bila ponuđena, koliko onda kada se ona faktički realizovala. Moj susret sa Udruženjem i osobama za čija prava se ono zalaze i bori, bio je jedan od onih trenutaka kada ljudska prava bivaju najbliža istini, a njihova kršenja na jednostavan i životom opisan način postajala jasnijim i još vise bliskim u smislu potrebe angažovanja na njihovom suzbijanju. Profesionalni motiv bavljenja ljudskim pravima tada postaje životni kredo i jasna potvrda da onaj koji odabere taj poziv nije pogriješio.

Onom koji je imao sreću da izbjegne sudbinu osoba s invaliditetom teško je predložiti stvarne motive i potrebu zaštite prava ove kategorije. Jedini način da se iskustvo doživi jeste biti toliko blizu da naprsto ne možete izbjegći dodir stvarnosti. Tek tada čovjek može osjetiti snagu bića kojem je određeni hendikep na jednoj strani, na drugoj donio višak entuzijazma i volje da svoj položaj ne učine težim, već naprotiv smisao njihovog postojanja je uslovio borbot za jednakost onoliko koliko je to moguće, a nekad i dalje i više od toga.

Za razliku od teških, ponekad filozofskih pitanja o ljudskim pravima, njihovoj suštini, poštovanju i zaštiti, uz Udruženje sam imao priliku da često čujem i jedno pitanje koje rijetko ko pominje kad su ljudska prava u pitanju: zašto? To je stepenica na kojoj se spotiču, ne osobe sa hendikepom, već upravo oni koji to nijesu.

Senzibilizacija ili na našim jezicima rečeno osjetljivost, ključna je oblast na kojoj će sigurno još dugo istrajavati (kako u Udruženju, tako i van njega) svi oni koji žele vidjeti napredak u poštovanju prava osoba sa hendikepom. Rečeno i učinjeno u ovoj deceniji postojanja Udruženja samo je iskorak zlata vrijedan. Ostalo je na onima koji to trebaju da vide i čuju, onima bez fizičkih i mentalnih barijera, bez nedostataka koji im život čine težim nego što on stvarno jeste.

Ako je na tom putu potreban glas razuma, a ne glas očaja (jer Udruženje sebe nikad nije na taj način predstavljalo), onda je to upravo glas onih koji često tiho, ali nikad neuvjerljivo, pokazaše da svoje najviše vrijednosti čovjek nosi u sebi. Po meni to je najveća vrijednost u misiji Udruženja i ja vam u tom uvjerenju želim još puno uspjeha u radu punom odricanja, ali i vjere u rezultat angažovanja dostojan čovjeka i njegovog življena.

Ako govorimo o načinu unapređenja rada, onda svakako treba naglasiti potrebu dodatnog angažovanja (senzibilisanja) drugih institucija, državnih i civilnog sektora, jer u tome leži dodatna snaga i energija koja treba dopuniti dosadašnju djelatnost i rad Udruženja.

Sonja Vasić: Jubilej koji proslavlja Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore podsjetilo me je na dogadjaj iz vremena kada su njegovi osnivaci tek kretali u akciju da ostvare svoje snove. Bila sam u Podgorici sa kolegom iz USA i šetali smo ulicom ispred hotela Crna Gora, svratili na piće i do toaleta i rekla sam mu da će raditi na tome da se stvari poboljšaju, jer sam viđela u njegovim očima da mu je bilo žao koliko su osobe sa smetnjama u kretanju u tadašnjoj Podgorici bile ograničene u pristupu zajedničkim dobrima. Stvarno sam to željela, ali nisam znala da oko mene, mada meni u tom momentu nepoznati, mnogi drugi ljudi sanjaju isti san. Dok sam govorila ove riječi plašila sam se da li će biti u stanju da svoj zavjet ostvarim.

Moj san se ostvaruje, jer između ostalih postoje ovi mlađi ljudi. Ne samo san o pristupačnosti glavnog grada, nego i san o solidarnosti, poštovanju ljudskih prava i različitosti, san o drugarstvu za koga ne postoje prepreke, san o napredovanju u znanju, mudrosti i snazi: individualnoj, kolektivnoj i političkoj.

Mnogo dugujemo ovim mlađim ljudima, čak ako to ni ne znamo. Njihov napor je utkan u polagane promjene koje vode našu djecu bliže razvijenim zemljama Europe, njihov veliki podvig vodi sve nas prema boljim međusobnim odnosima, oni rade za nas i kada toga nismo svjesni.

Kao što ja tada nisam znala da će nas životni tokovi spojiti, da ćemo otkriti koliko zajedno možemo da uradimo jer mislimo slično, tako sada vjerujem da ima mnogo ljudi, posebno mlađih, koji ne znaju koliko bi se njihovih težnji moglo lakše ostvariti kada bi se bolje upoznali sa ovom organizacijom, njihovom misijom, aktivnostima i planovima. Zato čestitajući im 10 godina ponosnog postojanja, želim da se vijest o radu Udruženja mlađih sa hendikepom Crne Gore daleko čuje i da dopre do onih koji ponekada posustanu u vjeri da stvari mogu biti bolje.

Mogu i moraju, to ovi mlađi ljudi svjedoče svojim životom i radom!!! PRIDRUŽIMO IM SE!!!

SRETAN JUBILEJ, IMATE ŠTA DA PROSLAVITE!

ZNAJUĆI VAS MISLIM DA ĆEMO NAREDNI DOČEKATI SA CRNOM GOROM JOŠ MNOGO PRIJATNIJOM ZA OSOBE SA INVALIDITETOM I SVE LJUDE KOJI NISU IZGUBILI SVOJE SNOVE DA MORAMO BITI BOLJE DRUŠTVO I JOŠ LJEPŠA ZEMLJA.

Marijana Laković: UMH je jedna od najprepoznatljivijih i najaktivnijih organizacija civilnog društva u Crnoj Gori. Udruženje, koje ovih dana slavi 10 godina svog postojanja, radi na stvaranju boljih uslova života za osobe sa invaliditetom. Pored uspješne realizacije brojnih projekata i projektnih aktivnosti, Udruženje je učestvovalo u kreiranju državnih strategija i akcionih planova kojima se uređuju razne oblasti društvenog života.

Udruženje, u rješavanju složenih društvenih problema prilazi sa izuzetnom profesionalnošću i posvećenošću. Institucija Zaštitnika ima veoma dobru saradnju sa Udruženjem, koja je rezultirala uspješnim rješavanjem slučajeva diskriminacije OSI. U narednom periodu, s obzirom na nove nadležnosti Institucije očekujemo još plodotvorniju saradnju koja će, rezultirati ne samo stvaranju uslova za bolji život osoba sa invaliditetom već i kreiranju atmosfere tolerancije i poštovanja ljudskih prava, odnosno stvaranja inkluzivnog društva i društva bez diskriminacije.

Ajša Hadžibegović: Pridružila sam se UMHCG-u dok su još bili udruženje studenata, tada je to bila sjajna i jedinstvena ideja, neviđena u Crnoj Gori. I 10 godina nakon, UMHCG je jedinstvena organizacija po svom pristupu i učinku za poboljšanje standarda i uslova života mlađih sa hendikepom.

Želim UMHCG-u da i dalje budu nepričekani u prepoznavanju pravih problema i nepokolebljivi u predlaganju i realizaciji pravih rješenja, te će tako i dalje pomagati našem društvu da bude lijepo mjesto za život za sve građane.

Advokatica Daliborka Knežević: Disciplinovanost i utvrđena pravila ponašanja u radu UMHCG-a garant su za njegovo dugo i uspješno postojanje. Na taj način će i njegova uloga u razvoju i unapređenju demokratskog društva biti značajna.

Kontakti i saradnja sa Udruženjem rezultiraju novim idejama i poduhvatima, čijoj realizaciji se bez odlaganja pristupa.

U vremenu neophodne emancipacije u načinu borbe za zaštitu, poštovanje i unapređivanje ljudskih prava i sloboda, a time i doprinosu opštem napretku, UMHCG može biti dobar primjer drugima.

Milenko Vojičić: UMHCG. Udruženje Mladih sa Hendikepom Crne Gore. Mnogo sam puta u prethodnih desetak godina izgovorio tih pet slova (glasova). Nijesu to obična slova kojim se nešto imenuje ili obilježava. To je život. To su životi onih koje sam upoznao, a nikad i ni u jednom trenutku se nijesam pokajao što ih upoznah. To su ljudi čiji su zanos i vjera u ono što rade neutralisali moj zamor od ponekad, donkohotovske borbe za poboljšanja položaja osoba sa invaliditetom (OSI).

U početku bi njih troje, Marijana, Zoran i Goran. Nije im bilo ni malo lako. Među kolegama u pokretu OSI uglavnom su dočekivani na "nož". "Šta 'oće ti mlađi mudraci', "misle da su popili svu pamet", "jes' prije njih nije ništa postojalo". A ne prođe dugo njihova "mudrovanja" počeše da davaju rezultate. "Jadni, nemoćni invalidi" počeše da postaju ličnosti, osobe sa invaliditetom. Priznajem i meni je bilo u početku svejedno. Govorio sam-zovite me i bokal samo me nemojte razbiti. Ali i ja vrlo brzo počeh da shvatam razliku između invalida i osobe sa invaliditetom. Shvatih nije to puka forma, već odnos prema suštini. Suštini koja znači poštovanje onog kome se obraćate.

Nijesu oni oživjeli nešto što će živjeti samo za njih i samo sa njima. Iako uvijek tu, odoše oni svojim poslovima i svojim životima, a UMHCG nastavi da ispunjava prostore pokreta OSI. Uporni, tihi Milano sa svojom ekipom nastavi da utvrđuje temelje borbe za prava onih koji često i sami ne shvataju da imaju prava.

I znova uvijek kad me okrzne vedrina i pozitivizam to troje u meni, proradi bunt - ne smijem odustati. Da, tako se zvala jedna njihova kampanja iz koje je Goran preuzeo životni moto- NE ODUSTAJEM!

Sretno desetljeće i da nikad ne odustanete!

Daliborka Uljarević, izvršna direktorka CGO-a: Udruženje mladih sa hendikepom se, u ovih deset godina svog postojanja, zahvaljujući predanom i stručnom radu, pozicioniralo kao jedna od najrelevantnijih nevladinih organizacija u Crnoj Gori. Kroz inovativne programe koji direktno odgovaraju na potrebe korisnika/ca, UMHCG je značajno uticao na podizanje nivoa svijesti javnosti o problemima mladih sa hendikepom, ali i na unaprijeđenje njihovih uslova života. Korak po korak, UMHCG uspješno ruši barijere koje stoje ispred mladih sa hendikepom i u tome ima punu podršku Centra za građansko obrazovanje (CGO).

Udruženje paraplegičara Crne Gore: Udruženje mladih sa hendikepom je tokom svog dosadašnjeg rada pokazalo i predstavilo javnosti svoj način razmišljanja i predstavljanja prava i mogućnosti osoba sa invaliditetom. Odbacujući predrasude i stereotipe, koji su se u minulom vremenu uslijed neznanja „taložili“ u svijesti šireg građanstva, Udruženje mladih sa hendikepom je svojim dosadašnjim radom i realizovanim projektima, pokazalo javnosti da su mlađi sa invaliditetom puni entuzijazma i želje, prije svega za obrazovanjem na svim nivoima. Pokazali su i da svojim znanjem i stručnošću mogu biti i jesu aktivni nosioci promjena, kako u poslovima vezanim za oblast invalidnosti tako i u drugim aspektima društveno-kulturnog života i rada.

Neki članovi Udruženja mladih sa hendikepom su sopstvenim primjerom pokazali kako se treba boriti protiv diskriminacije osoba sa invaliditetom i svojim ponašanjem otvorili novu stranicu u poglavljiju građanskog aktivizma ove populacije.

Smatramo da u narednom periodu povezivanjem svih organizacija koje štite interes osoba sa invaliditetom, i njihovim zajedničkim nastupom i zajedničkim stavom vezanim za suštinska pitanja iz oblasti invalidnosti, kao i odnosa države prema ukupnoj integraciji osoba sa invaliditetom može doći do potpune primjene i sprovođenja normi u oblasti invalidnosti koje propisuju standardi Evropske unije. Time će se na potpun i adekvatan način doći do popravljanja standarda života osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori.

Od srca vam čestitamo jubilej i želimo puno uspjeha u daljem radu.

Anica – Maja Boljević: UMHCG je dalo vrlo važan doprinos unapređenju položaja osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori, i pozicioniralo se kao organizacija čiji se glas "jasno i glasno" čuje – i uvažava. Mišljenja sam da je jedan od ključnih faktora uspjeha Udruženja, činjenica da ga čine i vode mladi ljudi, koji svojim ličnim primjerom i aktivizmom, inspirišu i pokreću druge na akciju i borbu za društvo jednakih mogućnosti.

Marina, tebi lično želim puno uspjeha u upravljanju organizacijom i daljem radu UMHCG-a!

Tea Gorjanc – Prelević: Udruženje mlađih sa hendičepom učinilo je mnogo da građani Crne Gore shvate i prihvate da su osobe sa invaliditetom ličnosti ravnopravne sa ostalima i da imaju neotuđiva prava za koja mnogi ranije nisu ni čuli.

Naučili ste mnoge koja im prava pripadaju, kako da ih brane i kako da se bore za njihovo ostvarenje, a samim tim i za humaniju i dostojanstveniju Crnu Goru.

Vaša hrabrost, srčanost i optimizam čine da se prema ljudima s invaliditetom sve više ophodi s poštovanjem, a ne samo sa sažaljenjem.

Želim vam svima mnogo energije i podrške za dalje pomeranje granica.

ZAKLJUČAK

Upkos promjenama i postignućima u protekloj deceniji potreba za radom i daljim napredovanjem Udruženja mladih sa hendičepom Crne Gore i dalje postoji. Postignuto nije dovoljno, niti je vrhunac onoga što se može dostići, stoga vjerujući u mlade, nove generacije koje dolaze, ostajemo u nadi da će udruženje, uz neophodnu podršku donatora i onih koji vjeruju u njegove inovativne ideje, pozitivne promjene i rad na poboljšanju uslova života osoba s invaliditetom, nastavljati da proslavlja decenije svog postojanja.

Potpuna socijalizacija i inkluzija osoba s invaliditetom u redovne društvene tokove, moguća je jedino konstantnim radom, upornošću i borbom za ostvarivanje ljudskih prava. S toga je u udruženju prisutna smjena generacija, a oni koji odlaze ostaju oslonac i neiscrpna podrška mladim ljudima za postizanje željenog cilja, za „rušenje“ i „slamanje“ barijera, za sopstveni životni uspjeh i napredak, za samostalnost, ali nikad izolaciju.

KO SU LJUDI KOJI SU VODILI I VODE UDRUŽENJE

kasnije Finansijskog menadžera UMHCG-a.

Predsjednik je Odbora direktora Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore i Izvršni direktor Organizacije slijepih za Nikšić, Šavnik i Plužine, u kojima stečeno znanje koristi za podršku i pomoć članovima/cama ovih organizacija kako bi na što lakši način ostvarili svoja zakonska prava.

Uspješno je prošao mnoge treninge iz oblasti rada u nevladinim organizacijama, a neki od njih su:

- Seminar o pisanju projekata (IOCC)- Podgorica 2001 god.
- Trening o razvoju i jačanju kapaciteta NVO (USAID/ORT)-Cetinje 2002 god.
- Trening javnog zastupanja (USAID/ORT)-Podgorica 2002 god.
- Trening o liderstvu u NVO (USAID/ORT)-Bečići 2002 god.
- Watchdog (USAID/ORT)-Podgorica 2003 god.
- Trening o jeziku i terminologiji, socijalnom i medicinskom modelu u pokretu osoba sa hendikepom (SHARE-SEE)-Podgorica 2004 god.
- Trening trenera pod nazivom "Zagovaranje u cilju uključivanje pitanja invalidnosti u lokalne politike" (SHARE-SEE) jun 2006. – decembar 2007. godine

Trener je za razne teme iz oblasti invalidnosti i ljudskih prava.

Živi u Nikšiću i trenutno obavlja poslove Dipl. pravnika u Centru za socijalni rad Nikšić.

Zoran Šćekić, rođen 25. maja 1972. godine u Beranama. Živi i radi u Podgorici. Osnovnu školu završio je u Novom Pazaru. Srednju školu završio je u Zavodu za školovanje i profesionalnu rehabilitaciju invalidne djece i omladine u Podgorici. Dobitnik je diplome "LUČA" za postignut odličan uspjeh nakon završene srednje škole. Diplomirao je na Pravnom fakultetu u Podgorici u martu 2003. godine.

Jedan je od osnivača Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore i izvršni direktor od osnivanja do 2006.

Član je odbora direktora UMHCG-a.

Zaposlen je u Zavodu za Zapošljavanje Crne Gore, na poslovinama višeg savjetnika za posredovanje u zapošljavanju.

Polaznik je više edukacija iz oblasti pisanja projekata i upravljanja u nevladinim organizacijama. Interesovanja, ribolov, poslovi tipa „uradi sam“, gajenje biljaka, putovanja.

Marina Jočić, rođena 6.novembra 1957. godine u Zaječaru. Osnovno obrazovanje sticala u devet škola Srbije, Makedonije i Crne Gore. Završila gimnaziju "Slobodan Škerović" u Podgorici 1976. i diplomirala na Pravnom fakultetu u Podgorici 1981. godine.

Predstavnik konfekcije Sentex iz Sente u vrijeme studija.

Novinarstvom počela da se bavi u Titogradskoj tribini od 1983. godine i prošla put od volontera do direktora i glavnog urednika.

Novinarsku karijeru nastavila u Pobjedi 1991. gdje je od komentatora i skupštinskog izvještača u dva navrata bila zamjenik glavnog urednika, ali zbog opozicionog djelovanja najčešće novinar.

Sarađivala u više dnevnih i periodičnih listova. Dobijala više novinarskih nagrada i priznanja.

Njene društvene aktivnosti su raznovrsne i uključuju: osnivanje Kulturnog centra Sveti Sava, obnavljanje i pokretanje časopisa Glas Crnogorca, osnivanje i predsjedavanje Kolom srpskih sestara. Član je Udruženja novinara i član Upravnog odbora ovog udruženja, član Udruženja za odbranu srpskog jezika i

ćirilice i zbog te aktivnosti osuđena na tri mjeseca zatvora, godinu uslovno.

U dva mandata predsjednica Odbora direktora UMHCG, i dalje član Odbora.

Dobrovoljni je davalac krvi.

Njena interesovanja su: Humanitarni rad, književnost, pozorište, muzika, putovanja, ekologija, poljoprivreda, građiteljstvo, politika...

Milan Šaranović, rođen 23. 07. 1983. godine u Podgorici. Osnovnu školu do sedmog razreda pohađao u OŠ „Boro Ćetković“, a sedmi i osmi razred osnovne škole i srednju školu završio u Zavodu za školovanje i profesionalnu rehabilitaciju invalidne djece i omladine u Podgorici. Završio studije primijenjenog računarstva, pri Elektrotehničkom fakultetu u Podgorici.

Od 2002. aktivan u Udruženju mladih sa hendikepom Crne Gore, gdje je od maja 2004. do maja 2006. godine obavljao funkciju Program menadžera, a od maja 2006. do septembra 2011. bio Izvršni direktor. Jedan je od osnivača i Generalni direktor Centra za antidiskriminaciju „EKVISTA“. Glavni je i

odgovorni udrednik časopisa „DISABILITY info“ – izdavač UMHCG.

Milan je aktivista za ljudska prava i zalaže se za ostvarivanje prava svih ljudi bez obzira na njihov pol, nacionalnost, političku pripadnost, seksualnu orijentaciju, invaliditet i sl.

U okviru svog rada i nastojanja da doprinese promjenama na polju ostvarivanja prava osoba s invaliditetom, kao predstavnik Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore član je:

- Savjeta Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom (do formiranja novog uslјed promjene Zakona);
- Savjeta za pitanja lica s invaliditetom Glavnog grada Podgorice;
- Savjeta za brigu o licima s invaliditetom Vlade Crne Gore.

Polaznik je brojnih edukacija, neke od njih su:

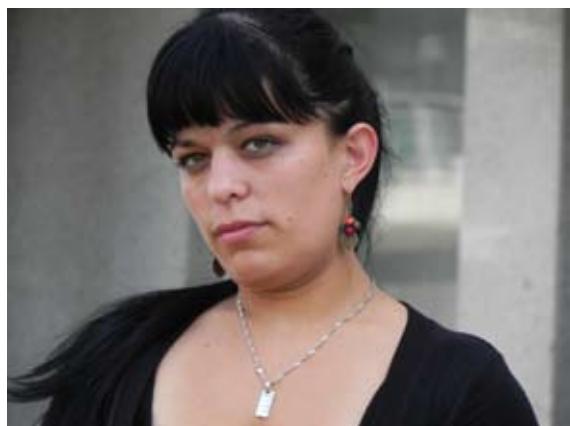
- USAID/ORT trening javnog zastupanja, Podgorica, oktobar 2002.
- Škola komunikacije, Nansen dijalog centar, januar 2004.
- Upravljanje u Nevladinim organizacijama, CRNVO, 2004.

- Trening program „Uključenje pitanja invalidnosti u lokalne politike“, Share See – pet modula treninga za trenere – septembar 2006. – oktobar 2007.
- Strateški menadžment za liderne nevladine organizacije, Harvad Univerzitet, John F. Kennedy škola za upravljanje, Atina, 25. do 29. mart 2008.
- Napredni Međunarodni Trening program za ljudska prava i invaliditet, Ninasamn, Švedska, 18. oktobar – 1. novembar 2008. – SHIA, SIDA.

Njegova interesovanja su: pisanje, grafički dizajn, slikanje (akvarel), fotografija, kontakt improvizacija (vrsta postmodernog plesa).

Na portalu Vijesti ima svoj blog (<http://blog.vijesti.me/milansaranovic>).

Govori engleski jezik.

Marina Vujačić, rođena 25.06.1986. godine u Nikšiću. Osnovnu i srednju školu završila u Nikšiću. Diplomirala na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, Studijski program za sociologiju, srednjom ocjenom B (9,00). Tokom studija odradila ankete i volontirala u nekim NVO. U Udruženju mladih sa hendikepom Nikšića (UMHNK) radi kao program menadžerka od 2010. godine.. Od septembra 2011. godine Marina je Izvršna direktorka Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore. Pohađala je Školu o ljudskim pravima osoba s invaliditetom i ECDL kurs računara, nakon čega je dobila sertifikate o uspješnoj obuci. Bila je voditeljka (facilitatorka) na Konferenciji ljudskih prava osoba s invaliditetom, u organizaciji Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore.

Učestvovala na raznim radionicama i seminarima, neki od njih su:

- Trening o ljudskim pravima i pravima OSI (UMHCG);
- Upravljanje i rukovođenje OCD (TACSO);
- Diskriminacija OSI (UPCG);
- Zabранa diskriminacije lica s invaliditetom (CEDEM)
- Javno zastupanje i lobiranje (TACSO;
- Pristupačnost (UPPG);
- Jezik, terminologija i modeli pristupa invaliditetu (UMHCG).

Voli da putuje, upoznaje nove zemlje, istražuje stare i upoznaje nove narode i običaje. Na portalu Vijesti posjeduje blog i na njemu obrađuje i analizira različite teme iz oblasti društva. Adresa je: <http://blog.vijesti.me/marina>

Govori engleski jezik.

SASTAVI ODBORA DIREKTORA

1. Prvi saziv Odbora direktora činili su:

- Ajša Hadžibegović,
- Ljubiša Stanković,
- Marija Vušović,
- Marina Jočić,
- Milutin Tomašević,
- Nebojša Medojević,
- Nenad Koprivica,
- Radoslav Jovanović,
- Ričard Djuričić,
- Vjera Begović Radović i
- Vjera Šćepanović,

2. Drugi saziv su činili:

- Andja Backović,
- Angelina Nada Radević,
- Goran Macanović,
- Marija Vušović,
- Marina Jočić,
- Marjan Marjanović,
- Milutin Tomašević,
- Nenad Koprivica,
- Richard Djuričić,
- Snežana Mijuškovć i
- Vjera Begović Radović.

Predsjednica prvog i drugog saziva Odbora direktora UMHCG-a bila je Marina Jočić.

3. Sadašnji (treći) saziv Odbora direktora Udruženja čine:

- Angelina Nada Radević,
- Goran Macanović,
- Marijana Mugoša,
- Marina Jočić,
- Marjan Marjanović,
- Milutin Tomašević,
- Nenad Koprivica,
- Richard Djuričić,
- Vjera Begović Radović,
- Zagorka Pavićević i
- Zoran Šćekić.

Predsjednik trećeg saziva Odbora direktora je Goran Macanović.

10

godina sa vama

DODATAK

IZABRANI PRESS KLIPING

10

Феномени
КАКО ЖИВЈЕТИ СА ХЕНДИКЕПОМ

Крила од волье и храбрости

КАД ДРЖАВА ПРЕУЗМЕ истинску бригу о особама са хендикепом, почеће да се руше и друштвене баријере саздане од предрасуда, примитивизма, равнодушности које су често тачно саопштаване.

градска, библиотека, поште, културне установе, баварске, образовани и кистијутице, објекти где се одавају спортички догмати, па и Књижни центар који популарно доступан. Све то у складу са филозофијом онемогућавају осим да хипер-демократијом да учествују у другашњим догмама, али и да самостално остваре неко своје право, што представља диксионаризму око 10 од укупног становништва Љубице Пире Горе, колико времена подчињени Сајентифичким заједницама организације чини једнојејностом. Због тога свака креативна личност, "Даница" гласи, ће бити "погубљена", каже Јован Швабић, издавар и директор Удружења мадалин, да хипер-демократијом

Факультети доступнії

Факултет стопанства
Кад и сви највиши врваници, ни активисти Удружења младих са ендеокномом нису спремни да уступе пред тешкотинама којима нападају. О томе шта је Удружење да сада урадило сајдаче Татјана Неколјуб и Милорад Јарковић.

Удружење младих стопанских стручњака које је Удружење урадило представља инсталацију спомен-поставке посвећене студијама на факултету. Чланови ове спомен-поставке доступне су свим студијама на факултету. У оквиру ове спомен-поставке је једна ученичка на Правном факултету накнадно споменик посвећен људима високошколцима. Направљен је зборник правних програма гдје су сабрали сви промеси који се односе на осору са једногодишњим курсом правних студија. Овај публикација под називом "Водици за све" са једногодишњим курсом правних студија систем Црне Горе" датијевана је свим студијама на факултету. Организовано је и најзанапреднијих крајевима једногодишњији курс студија на Правном факултету. Студији ће се организовати на Београдском писму али и у другим градовима који су изабрани на базе којима ће бити могућа да пружимо подршку. Удружење је и упутило да се ујединије са овим грађанима и другима који су смо видели да су скренули пажњу на себе. Морамо да се позајмимо да је општина Подгорица обећала да нам уступи нове просторије чиме неће дочекати рад бити да се прозирати. Истичем да све ово је достајено, али је још једна разумевајућа преговорица свога стварајућег грађана или и неких чланова његовог друштва, према којима

Један од осавремените проблеми младих људи са едукционском представљањем неумогућеност школовања. Чистини за волу, за млађе време, приказанију реторичном образовању, представљају програм индуцираног школовања чине спонзорске установе српског друштва. У складу са овим, у складу са образованим подражанијем школовања, односно са објективним подражанијем исковног образовног образца. Највећим ступњем представљају јасноватљивији пресек, мада је у њима замешан азбуком образовања укључено низ одредби које се односе на студенте са замешеним. Побеђено је јаснотом днева, стаза четири у години, као и пресецира да писац објављује посебна редовна установе (факултети) за стваралачко учење да остваре истражнице права на високо

ГРУПА МАЛА АЛІ ОДАЕРНА: Активисти Мілан Шаранчук, Монграя Хаджоев, Татяна Новикова и Зоран Шварц

председник Америке, свој највећи допринос је дао у посљедњим годинама живота које је провео у изолованим колонизама, што је случај и са министром унутрашњих послова Енгелесом Дејвидом Славнишем.

Сличан је случај и са државцима на окружујућу. У христијанском Саобраћају жена пославник је у изолованим колонизама

Великани са

хендикепом

највећи допринос, ма живота које је ликовни, што је елушила послома Енти.

Инвалид или особа с инвалидитетом

Чак и у много разните видови дружинства не постоји јединствени термин који би објективно среје особа со инвалидитетом тако да то употребите користећи разници који мање или више освештаваат специфичности ове групације стављајући напасак на различне аспекте њивских проблема. Зато се упркос ради да се терминологија мијени неко би се изједначио стигматизацији и неочекано издвајају ове особе на неуважавајући начин.

изначава неспособност и као таква се научава користити у пограничном значиму. Овај термин у први план ставља неспособност уместо особу која има одређену инвалидност. Све изразе нивалдант користи се за не-диференцијирану групу, па што се не може применити на особе са инвалидитетом, јер је ово врло хетерогена група сачињена од људи који имају специфичну и врло индивидуалну знања, могућности, физичитет, личне способности, амбиције... Зато треба употребљавати израз који комбинује личнине инвалидитета - израз који се назива инвалидитетом.

У санкционисају комуникацији се често употребљава израз хендицептација. Хендицепт означава гутатак или ограничење могућности да суждљаваш на житој заједници разногранично стављају са судељима. Приликом складњавања исправија је речи осеба са хендицепом, именко хендицептирана осеба, употребљава:

и да то не буде брига са-
некладничких организа-
ција него државни апара-

т. Друштво које је организи-
рано тако да усвојава
целим телом, може много
да уради за себе које-
важније љакости о позитив-
ним доприносима различи-
чкото способних људи у
друштву. Знамо да у овом
трендупу све то значи као
фантазија, али као постеп-
ично високо циљеве испита-
ти и да урадите свакога

је то потребно. Основно да се остави то почео да се увршила, склопију у Удружењу.

Па иак, још много би

навејајући о позитивном додирномска разлика чито способнији људи у друштву. Знамо да у овом тренутку све то звучи као фантаџија, али ако постизмо високоце циљеве нашега ће се и урадити, сматрају

— и урадил, что грау
у Удруженцу.

Magnus Zwick

понедељак, 19. фебруар 2007. **ПОБЈЕДА**

**UDRUŽENJE MLADIH
SA HENDIKEPOM
OBILJEŽILO JUBILEJ**

Nabaviće

Brajevu štampariju

- Pet godina postojanja. Udrženje mladih sa hendikepom Crne Gore proslavlja kada jedna od najuspješnijih organizacija na ovom poju u Crnoj Gori, prepoznata kao iznajednačujući učesnik u borbi za ostvarivanje ljudskih prava i izjednačavanje mogućnosti osoba sa hendikepom - kroz je izvršni direktor te organizacije Milan Šaranović.

On je juče, povodom proglašenja jubileja te organizacije, kamo da daječnicima trenutno realizirane, više projekata - "Brajeva štamparija - korak sa samodizamnjom", "Promocija inkluzivnog visokog obrazovanja u Jugostrošnom Evropu", "Uteza stranih jezika" - siguran put do radnog mesta". "Promocija inkluzivnog obrazovanja u Srbiji i Crnoj Gori", "Hendikep je pitanje ljudskih prava" i "Pas kao vodič i posavaz".

- Sve do sada realizovane aktivnosti UMŠ-a edikovale su se inovativnošću, novim idejama i snahrom entuzijazma, kako mladih sa, tako i bez hendikepa - kazao je Šaranović i pozvao sve koji su zainteresovani za sticanje i jačanje ideja UMŠ-a, da se uključuju u red Udrženja i uključujuvanja mladih sa hendikepom u smislučno društvo.

On je zahvalio svim članovima, volonterima, prijateljima, ali i onima koji ih nijesu podržali, "jer su im davali još veću mogućnost i inspiraciju u rade ne uspostavljanjem društva koje uverava ljudiće". Šaranović je predstavio strane i domaće donatore, projekte i aktuelnosti Udrženja.

Predsednik Odbora direktoara UMŠ-a Marina Jotić kazala je da je Udrženje za pet godina napravilo da promeni ne samo svjetlost okruženja, već i svijest ljudi koji u njemu hendikep, što je nevaučivo.

- Učestvovali smo u izradi brojnih projekata i prepoznati smo u njoj našu javnost, tako i medju inozemnim humanitarnim organizacijama, kada jedna vrlo uspejena NVO koja na modern način pokusava da postvari stvari na svoje mjesto. U Crnoj Gori to nije bilo lako, posebno se nije pre gotidna, kada se o pravima ljudi sa hendikepom vrlo malo govorilo i vino male znalo - kazala je Jotić.

Ona je dodala da se ne zna koliko često se hendikepmi u Crnoj Gori i da podaci ne postoje zato zato da organizacije govore da ih u svakovom slučaju ima oko deset osoba.

NA FAKULTETU JEDAN STEPENIŠNI LIFT

Jotić je istakla da je na Tehničkim fakultetima prije tri godine uraden stepenišni lift koji omogućava ljudima u kolica da pohodaju nastavu.

- U isto vrijeme Slovenija je imala 750 stepenišnih liftova - istakla je Jotić.

Ona je dodala da se Udrženje, osim od donacija, finansira i od igara na sreću, što je jedini stalni izvor finansiranja.

Na fotografiji je portret žene Marina Jotić, koja je predsednik Odbora direktoara UMŠ-a. Ona je srednje dobroga starosti, s bijelim kosom, a nosi tamnu odjeću. Na pozadini se vidi druga osoba, ali nije jasno što radi.

ПОБЕДА уторак, 6. март 2007.

УМНСГ

POZIV SVIM INSTITUCIJAMA, ПРЕДУЗЕЋИМА I ГРАДАНИМА DA BUDU ZASLUŽNI ZA DOLAZAK PRVOG PSA VODIĆA ILI POMAGAČA ZA NEKOG OD KORISNIKA IZ CRNE GORE

Pas kao vodič ili pomagač

Који је циљ пројекта?
Пројекат има за циљ усавршавање Закона о коришћењу паса водића и помагача. Закон је уредио и регулативни стободан приступ корисницима ових паса у свим јавним институцијама, објектима и средставима превоза.

Такође пројекат је усмерен ка сензibilizацији људи и сазнавању на једној усвојеној врсти асистенције коју пас водић, помагач или терапијски пружа.

Шта је циљ пројекта?
Пројекат поседује циљ да усаврши Закон о коришћењу паса водића и помагача, објави:

- подршку споразума о сарадњи и обuci паса у ОМГ и Црној Гори за бековачки Удругу за склapanje паса водића и мобилитет,
- медијску кампању под називом „BACI KOSKU“;
- предавање о саопштавању ризика OSH iugeognostnosti ових паса i
- демонстративну конференцију за склapanje i dolazak prvega psa vodice ili pomagaca u Crnu Goru.

Шта је пас водић?
Пас водић је ауторизиран и сигуран праћач људи одређеног вида. Ови су подељани како да на најбољи начин заоблаже разне препреке и како да сигуран одредују његовог корисника до одредби.

Шта је пас помагач?
То је пас који се скреће за ауторизовану људину који користи кресло ili se koristi kresče ili po komadi dodjeljuje predmete i im pomaže i ostvaruje se u svim aktivnostима које су везане за крповину sa zahtjevom za namirnice, da puli i gari pekmez da svjetlo i mnoge druge stvari koje ove osobe čine samostalnim.

Шта је терапијски пас?
To je pas koji se skreće da pomaze djeći sa teškoćama u razvoju koja traži suzbu, pomagaju govoru, loko-motorne smjene, razne oblike cerebralnih paraliza i slično.

Шта оvi psi pružaju osobama sa hendikeppom?
Psi vodići, pomagači i terapijski psi osobama sa hendikeppom pružaju apsolutnu samostalnost pri kretnji i obavljanju svakodnevnih животних задатaka, što omiče sa izjednačavanje mogućnosti za uspostavu sklapanje, zapošljavanje, ulaganje i učenje svih osoba sa hendikeppom kod којих посебna potreba za ovom vistom asistencije.

Што су prednosti u kretanju sa psom vodićem u odnosu na bijeli stup za osobe sa oštećenjem vida?
Kretanje sa psom vodićem bezbednije je i brže u odnosu na kretanje križenjem bijelog stupa. Bijeli stup je pomagalo које може помоћи особама sa oštećenjem vida da sigurno stigne do cilja, ali samo ukoliko njime rukaju savsim ispravno i ukoliko su zaista dobro skoncentrisani. Kad je riječ o psima vodićima, one će u svakom

treningu biti sposobni da izbjegnu i dobro prečine sve prepreke, utajcajući i situacije koje bi eventualno mogle otegniti njegovog korisnika.

Који se psi najčešće koriste za ovaj vid asistencije?
За ovaj se načinu koriste psi iz porodice LABRADOR. To je čest i značajni stvar, mada ih ima i u bijelj i drugim bojama.

Kako teče proces odabira i obuke ovih pasa?
Kompletan proces traje oko godina i po dano. Najprije se vrši socializacija (odvodjenje izraženih fizičkih i psiholoških reakcija) i prevođenje na period od lesi do osam mjeseci, nakon toga se odvode u centar i pod rekuvalovstvu instruktora. Skoluju da bude asistent osobama sa hendikeppom. Poslednja fază je dozak potencijalnog korisnika u centar, gdje prevedi seko vrijeme zajedno sa psom koji će mu biti dodjeljen i tom prilikom se oblikuju i privlačavaju na budući zajednički život.

Koliko traje radni vijek pasa vodića/pomagača/terapijskih pasa?
Prosjek starosti koja pa dolazi je od 10-15 godina, a prosječan radni vijek od 7-10 godina.

Šta se dešava sa psom nakon odlaska u penziju?
Nakon odlaska u penziju, psi se mogu vrati da bude domaći, međutim potrebno je da se ustanovi sa kojim se sklopovalo, mada može i da ostane u okviru pomagajući razvoju korisnika, uključujući i učenje novih posjećujućih uslova i ima želju za njegovo dalje čuvanje i njegovanje.

Da li je pas može maziti i dodirivati dok radi?
Ne! Psi je dok nisu orni (vrsta povoda koja se koristi za psa vodice) savršen konzentrator na korisnika koje mu izdaje njegov korisnik/čitač, tako da je u svrhu nezmetanja i nemamiranja njegove koncentracije strogo zabranjeno dodirati ga, mazati i slično.

Šta je potrebno da bi osobe sa hendikeppom u Crnoj Gori mogle koristiti asistenciju pasa?
Potrebno je da Republički parlament izgleda Zakon o korišćenju pasa vodica i pomagača. Zakon će omogućiti nezmetano krešanje i odizvanje sa psom i sve javne установe i objekte, korišćenje prevoza i posjećivanje svih drugih mjesa i objekata u skladu sa željama i potrebama njegovog korisnika.

Kakva je situacija u našem okruženju, Evropi i šire?
Ved veće dečenja i Evropi i svijetu postoji adekvatna regulativa, kao i nacionalni ili regionalni centri za odgoj i sklapanje pasa vodica i pomagača i terapijskih pasa.

Broj Zaračuna za projekat "PAS KAO VODIČ ILI POMAGAČ" je:

550-7880-14 - Podgorička banka.

ПОБЕДА уторак, 13. март 2007.уторак, 20. март 2007. **ПОБЕДА**уторак, 27. март 2007. **ПОБЕДА**Четвртак, 21. март 2007. **ПОБЕДА****ХРОНИКА ПОДГОРИЦЕ****Далеко од равноправности**

САДУЧНЕРДИЋЕ ОКРУГЛОСТОЛ

Радни скуп око 100 ученика из школе о пољопривреди малчинаца са општином Крупњем у сарадњи са хуманистичком школом у Крупњу у организацији пројекта "Промоција инклузивног образовања у Црној Гори и Србији", представљао је уручивање диплома и награда ученицима који су добили посебне признања на Европском писмачкој, научној инклузивној и спорту. Уједно је организовано и специјализовано учење инклузивног образовања у Црној Гори и у Србији. Црногорски учесници су узимали активностима и радом на пројекту уз помоћ ученичког савjeta, али и са ученицима инклузивног образовања у Црној Гори и у Србији. Чарло, инклузивничи

ција. Он је истакао да реалност је да се у школама не срећу деца са хендиком и да велики број младих са хендиком у срчаним школама нема развијену смјесу о јединим правима, па препознатљиве дискриминационе норме су прехватали поред тога да се тешко је у школској средини осећаје веома конзервативно и затворено, нарочито када се говори о инвалидима у школама за инклузивно образовање. Једног фебруара је спроведена конференција за стварање друштва у оквиру ЕУ-Фонда за допринос Програма подршка образовању ОСИ из Видинштета. Мада

субота, 24. март 2007. **ПОБЕДА****ПОДГОРИЦЕ****ВЕЧЕРАС У ЦНП-У****Концерт Бојана Маровића за младе са хендикепом**

САДУЧНЕРДИЋЕ КОНВЕНЦИЈЕ ЗА МЕДИЈЕ

Пси водичи и помагачи у Црној Гори

Координатор пројекта "Пси водичи и помагачи" Маја Мугнова, најавила је да ће реалност овог пројекта у завршној фази.

— Остало је да са другог априла почне споразум у Загребу, где ће се поклони, односно помагачи школовати. Одјековани концерт ће Божана Маровићем, стварањем су успеши да дозволи првог пса водича и помагача у Црну Гору, казала је Мугнова, додуше да је Црна Гора потребно око 100 људи.

Примањем речима, један пос је даје једном хендиком. Он је дакле ногави или линчика. Иза спуштаје перформансе на радио мјеста, у продавницама, на концерти.

— Да би то било пос, потребно је да неки будући штап, да је спуштен од 10 година и да ће којија да се с њим брине, наплатити је Мугнова.

— мада ће ускоро бити одјекована и његова званична промоција.

Директор сектора за адузакске ресурсе у "Општумашини", која је златни директор концерта, Татјана Кековић, изразила је задовољство поизводом "Горито" и Маровић да учествују у овим хуманитарним пројекту.

Бенд

Иван Маровић нејо ступа да на конфирменцији за новинаре отвори састава свој грађевински бенд, који је састављен од да чини бубњар Иван Петровић (из групе "Др Лекадо"), бас гитариста Драган Милоњевић ("Круг"), перкусionista Марко Шој, гитариста Драган Милоњевић ("Круг"), гитаристкиња Јелена Рудић ("Дис Тади"), гитариста Марко Ђукић (кофакт), клавијатуристка Весна Вујчић (кофакт), саксофониста Петар Гарић ("Паралет"), гитариста Драгана Прелевић ("Круг") и Марко Ђорђевић. Маровић је недавно ријека како ће на конфирменцији имати и пратњу гудана.

PROJEKT UDRUŽENJA MLADIH SA HENDIKEPOM

Kupovinu psa vodiča pomogli donatori

Udrženje mladih za hendičepom skupščina je novac za prvič psa vodiča u Crnoj Gori, saopšteno je juče na konferenciji za novinare. Prvi pas vodič je trezira, a zbor visoko cijene Udrženja sa pomogli donator koji su na konferenciji uručeno sakuvali.

U toku je projekt Udrženja koji ima za cilj izvajanje zakona o psima vodičima, pomagalcima i terapijskim psima i regulisati slobodan pristup njihovim konservama svim javnim mjestima, objektima i sredstvima javnog prevoza. Poed tog, projekt obuhvaća potpisivanje ugovora o saradnji i obuci pasa za osobe sa hendičepom na hrvatskom. Udrženje za školovanje psa vodiča i mobilitet, kao i medždu kampanju pod nazivom "Baci kosak".

M.V.

EKONOMSKI FAKULTET
OBEZBUDIO PET
ANRIDERU

Pomoći osobama sa slabim vidom

Podgorica - Dekan Ekonomskog fakulteta Mihailo Jovović uručio je juče činopravom Udrženju mladih sa hendičepom dva softvera autora, koji sadržaj isписан na monitori pretvaraju u audio format i na taj način ga čine dostupnim za osobe sa ostecenim vidom.

Avazni direktor UMHCG Milan Šarancović kazao je da je Ekonomski fakultet obvezujući jedan od tri takvih softvera, duž za biblioteku Univerziteta u Podgorici, a drugi u Kordinaciju softvera, smještenih na ekonomski vidom.

Ova vrstna donacija predstavlja samo početak saradnje koja će u budućnosti omogućiti prelazak prelaževođenjem Ekonomskog fakulteta potrebnim studijama sa hendičepom, čime će se ponuditi da svi studenti podu mogućnosti - kazao je Šarancović.

U drženju su ocjenjivali da softveri predstavljaju znatan doprinos izgradnji mogućnosti studenata sa ostecenjem vida na Univerzitetu Crne Gore.

sabota, 30. jun 2007. Vjesnik 17

Cinička bajka

POETIKA APOKALIPSE

Bila jednom djevojka koja se zvala Marijana Mugoša. Bila je ona poput svake druge djevojke – možda, ipak, hrabrija od drugih. Marijana nije mogla vidjeti nebo nad gradom, šume i more koje, čak i kada je savršeno mirno, može čuti i namirisati. Nije mogla vidjeti sebe u ogledalu, ali zbog toga nije bila tužna – pa ima i važnijih stvari, neće, valja, čitav život provesti uljepešavajući svoj odraz? Bila jednom djevojka koja se zvala Marijana Mugoša, koja je imala psa. Taj je pas bio zlatne boje i odazivao na ime Xena. Bio je to pas kao i svaki drugi pas – možda, jedino, strpljiviji i privrženiji od drugih. Djevojka i pas živjeli su u gradu koji se zvao Podgorica. Ako ste nekada bili u tom gradu i prošetali njegovim visokim mostovima, gusima parkovima i uvijek uzavrelim ulicama, mogli ste sresti Marijanu i Xenu. Moguće da ih niste zapazili – ljudi danas uvijek nekamo žure, krećemo se od obaveze do obaveze, tražeći najbržu putovanju od jedne do druge tačke, zaobilazeći sve ono što nas usporava i što se pred nas ispriče – sve ono što jeste naš svijet i naš život. Zato nam životi liče na ravnu liniju koja se, uz pisak, pojavi na aparatu za održavanje vitalnih funkcija onda kada premisnemo.

Bila jednom djevojka koja se zvala Marijana Mugoša, koja je imala psa Xenu. Ona je svakoga dana bila nu posao u zgradu Opštine Podgorica, koja se nalazi odmah do Crnogorskog narodnog pozorišta, blizu Njegoševog gradića i velikog gradskog trga. Tu, u blizini, nekada je bila i gradска biblioteka, koju su gradske vlasti premještale tamno gdje je nekada bila kasarna vojske koju je vodila mnogo rutova i, kako to već sa vojskama biva, unesrećila mnoge ljude.

Bila jednom Opština Podgorica, koja je Marijani Mugoši i njenom zlatnom psu Xeni objavila rat. Sve je počelo tako što su neka ljudska bića rekla kako psima nije mjesto u zgradu Opštine. Njih je nervirala Xena, ili ih je, možda, nervirala Marijana, ko će znati – čudni su putevi mržnje. Ta su se ljudska bića Vladaru Opštine požalili na Marijanu i njenog psa. Vladar je bio gord i moćan čovjek, a njegova je moć hrulila njegovu gordost, dok je gordost hrulila njegovu moć – tako je to u zemljama poput Crne Gore, u kojoj su bili i grad i Opština Podgorica, zemljama u kojima oni koji moć nemaju one koji moć imaju uvijek zamisljavaju kuo gorde, jer u moć onih koji nisu gordi oni ne vjeruju. Vladar se složio da psu u njegovog zgradi, koja se nalazi u centru njegovog grada – nije mjesto.

I tako su jednoga dana, kao toliko puta do tada, Marijana i Xena stigle do ulaznih vrata Opštine i veselo pozdravile portira, koji im je skrušeno rekao da ih ne smije pustiti da uđu. Takoju je naredbu dobio, a posao portira je da naredbe izvršava. Kada su čuli što se Marijani i Xeni desilo, mnogi su ljudi rekli: ah, kako je to strašno! Pa nije li to stamota – takvo što učiniti nekome ko ne vidi nebo, šume i more? Neki su ljudi i mislili to što su govorili. Drugi su tako rekli, pa su sami sebi izgledali jepši, kada bi se pogledali u ogledalu.

Bila jednom Opština Podgorica koja, rekli su mnogi mudri i učeni ljudi, nije smjela, nije imala prava Marijani i Xeni zabraniti ulazak u svoju zgradu. Mnogi mudri i učeni ljudi rekli su da zakon nulaže da oni koji ne mogu vidjeti nebo, šume i more, imaju pravo na posao, ili bilo kamo drugdje ići sa svojim psima.

Bio jednom grad Podgorica u kojem su živjeli Podgoričani. Ti su ljudi, Podgoričani, imali običaj da voze velika, snažna i crna kola, iz kojih su nadmerno posmatrali one koji nemaju velika, snažna i crna

Republika

utorak, 26. jun 2007.

SARADNJA UMHCG-i
PODGORIČKOG
EKONOMSKOG FAKULTETA

Besplatne studije za tri lice sa hendičepom

PODGORICA - Ekonomski fakultet obezbeđuje besplatno školovanje za tri studenta sa hendičepom – saopšteno je iz Udrženju mladih sa hendičepom (UMHCG).

Za dva studenta predviđene su osnovne studije u trajanju od sedam godina, a za jednog studije međimedija u trajanju od tri godine. Izbor studenata napravice komisija sačinjena od tri predstavnika UMHCG-a i dva predstavnika Ekonomskog fakulteta, koja će na osnovu preporuke iz Udrženju odabratiti koji će studenti biti oslobođeni skolarine.

Ekonomski fakultet u Podgorici organizuje i pruža reprezentativne kompe za ulaz u mrežnicu, za pristup studentijskih službi i amfiteatru, a planirana je i adaptacija zgrada za potrebe osoba sa hendičepom.

02/03/2009

четвртак, 25. септембар 2008.

ПОВОДИ

НЕЗАДОВОЉАВАЈУЋИ ПОЛОЖАЈ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ У ЦРНОЈ ГОРИ

Држава им не зна ни броја

Извршии директор Удружења младих са хендикепом Милан Шарановић оцијено је да положај особа са хендикепом у Црној Гори није задовољавајући. Он је јуче на кону промовисања првог часописа Удружења „Дисабилити инфо”, казао „Дану” да у Црној Гори не постоји ни прецизан податак о броју особа са хендикепом.

– Према проценама Свјетске здравствене организације (СЗО), 10 одсто становништва сваке земље чине особе са хендикепом. То значи да ако се таква процјена примјени на Црну Гору, имамо нешто око 60.000 особа са хендикепом – каже Шарановић.

Он је оцијено да се у Црној Гори у последње vrijeme ради на побољшању положаја особа са хендикепом, наво-

Уписана четири студента

– Ове године уписана су четири студента са хендикепом на факултете Универзитета Црне Горе. Удружење је набавило комби прилагођен за кориснике колица. Битно је нагласити и да нам је стигао први пас водич, а да ће ускоро бити набављен и пас помагач – додао је Шарановић.

дећи да је усвојена Стратегија за интеграцију особа са инвалидитетом у црногорско друштво, као и Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању. Шарановић је на јучерашњој прес конференцији објаснио да часопис „Дисабилити инфо” има за циљ промоцију савремених погледа на особе са хендикепом и њихових права.

– Видјевши да се промјене у

штва према особама са инвалидитетом спорије одвијају, опредијелили смо се за овај корак, како би наш глас могао доћи до веће групе људи. То је још један начин дјеловања овог Удружења. Часопис је намјењен како особама са хендикепом тако и широј читалачкој публици у циљу упозињавања са актуелним дешавањима и потребним промјенама на овом пољу. Садржај часописа је примамљив,

Имамо вијести са различитих страна свијета – каже Шарановић.

Он је додао да у Црној Гори не постоји јединствен назив којим се ословљавају особе са хендикепом и инвалидитетом те да су се због тога опредијелили да назив часописа буде на синглском језику и да је „Дисабилити“ ријеч која се највише користи на међународном плану када је у питању та популација.

M.M.K.

понедељак, 3. март 2008. **ПОБЈЕДА**

СКУПШТИНА ЦРНЕ ГОРЕ СЈУТРА НА ЦЕТИЊУ ПОЧИЊЕ ПРВО РЕДОВНО ЗАСЈЕДАЊЕ

Посланици о безбједнијем кретању слијепих

Парламенет ће јоново одлучиваши о измјенама и допунама Закона о државним службеницима и најмештеницима, а на дневном реду су измјене и допуне Закона о љековима

Подгорица, 2. марта - Слијепица особа има право да са писом водичем користи превозна средства у јавном превозу и има слободан приступ на јавна мјеста, предвиђено је Предлогом закона о кретању слијепих уз помоћ писа водича, који ће бити на дневном реду првог редовног засједања Скупштине Црне Горе у овој години, које ће почети у уторак, 4. марта, на Цетињу.

Слијепи са писом водичем имаје право задржавања на свим просторима који су предвиђени за путнике, као и слободан приступ јавним мјестима, као што су службене просторије, здравствене установе, хотели, ресторани, банке, поште, позоришта, спортски објекти, трговине, продавнице, школе... Ова права имаје и особе са инвалидитетом у колицима, са писом помагачем. Корисник ових права, сходно предложеном закону, може бити и слијепица са писом водичем или особа са инвалидитетом у колици-

ЗГРАДА ПАРЛАМЕНТА НА ЦЕТИЊУ

ма, који су страдали држављани.

Надзор над спровођењем овог закона обављаје орган државне управе подлежан за послове социјалног стварања. Новчаним казном, од 30 до 50 износа минималне зараде у Црној Гори, биће најжењено за прекрај првог лица, ако слијепцу са писом водичем, особи са инвалидитетом у колицима или инструктором са писом водичем, забрани или онемогући коришћење превозних средстава у јавном превозу, односно слободан приступ на јавна мјеста.

Парламент ће у уторак поново одлучивати о Закону о измјенама и допунама Закона о државним службеницима и најмештеницима, а на дневном реду су и измјене и допуне Закона о љековима. Скупштина би требала да ратификује Протокол о измјенама и допунама међународне конвенције о упштанизацији и усклађивању царинских поступака. И. К.

24 subota, 20. decembar 2008.
Vijesti

AMBASADOR HRVATSKE KAŽE DA TREBA OBEZBIJEDITI RAVNOPRAVNO UČEŠĆE OSOBA SA INVALIDITETOM

Petar zove Marijanu u ambasadu Hrvatske

Povodom slučaja Marijane

Mugolić, kojeg je zabranjeno

da na radio reprezentuje Crnu

Goru, ambasador podnosi

u Crnoj Gori poziv u

ambasadu Republike Hrvatske.

Petar Turčinović, koji je

u obraćanju Udruženju mlađih

sa nevidljivom potrebom

izjavio da je karao

da, poredom mog slanja,

obaveo rangovanog sa svojim

kollegama i da će se bla-

govravši obvezati o

da će i kada je Mugolać

"Vijestima". Ona je i bila, kao

i svih ostalih deset dana, od

je potrebljana u sakini i

primjenjivana.

Ovo nije primjer

koji treba da slijedi drugi

primjeni zakona sazgra-

nja prava, pogovara-

nih, nego se odnosi na

osobe sa invaliditetom.

rekao je Turčinović.

U svak izdanič, amb-

asador je pozvao Marijani

Mugolić i Milana Šaranovića

i Mladenovu na predstavljanje

izvještajne dokumentacije

i izjavio da su

dostupni specijalisti s pro-

blematikom i kojima se sus-

tovalo.

Ambasador je istakao da

Građani crne gospo-

ske banjera koje sprečavaju

osobe sa invaliditetom da

koriste javno prevozno

sredstvo, u osam sati bila

izpred zgrade Opštine.

Udržanje pravilnika

članice Marijane Mugolić je

ispričao da joj pred

bezstupčan pravilnik u po-

zakonu ostvarjuje nepravil-

nost.

Marijana Mugolić je se

obavezala da će se

izvještajna dokumentacija

i izjava o nepravilnosti

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

izjaviti u sredini decembra

i da će se u sredini decembra

